

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

3die Aarg.

30te September 1872.

18de Hefte.

De Skibbrudne paa Udlandsøerne.

(Af Raynal.)

XI.

1ste Mai. — Vinteren nærmer sig, Kulden begynder at blive følelig. Søloverne blive sjældne. Det er umuligt at jage dem fjernt fra Huset, Veiret er altfor slet. Fremtiden ser ikke smilende ud.

Vi lade Harry, som har Ugetjeneste, blive tilbage i Epigwait, og gaa om Morgenen tidlig tilføds imod Syd, hvor vi endnu ikke have været; vi haabe at træffe paa Sælhunde. Kort før Middag ankomme vi til en liden Landtange, som forbinder Den med M. isgraves Halvø. Det er Maalet for vor Udflugt. Vi undersøge Eggen rundt omkring, overalt, hver Kro og hvert Sjørne; Alt forgjæves, der er ikke en Sølsøve at øine.

Ikke mindre nedslaaede ved vort Uheld end ved Udmattelsen, forhandle vi om, hvad vi nu skulle gjøre. Vort Duffe er at vende strag tilbage igjen til Epigwait, men det er tvivlsomt, om vi kunne naa dertil inden Mattens Frembrud. Og saa

at komme tilbage med tomme Hænder, hvad vilde det føre til? Nei, vi maa se at holde ud, vi maa gaa over Landtangen og undersøge den modsatte Side, for om muligen at finde der, hvad vi forgjæves have søgt ved denne Kyst. Vi begibe os altsaa paa Veien, og snart aabner der sig en prægtig Bugt for vore Dine. Vi krable nedad over de rullende Stene; vi naa en grusbekæftet Strand, og vor Marsch bliver mindre besværlig; men Intet viser sig, Stranden er fuldstændig øde, der findes ikke Spor af Sælhunde.

Sungeren begynder at pine os; vi bade flere Gange ud i Vandet for at tage nogle Muslinger paa Skjærene. Vi slugte dem raa med stor Graadighed. Musgrave betaler dette vilde Maaltid dyrt, han føler sig i høi Grad utilpas.

Matten falder paa, mørk og iskold. Vi maa blive, hvor vi ere, og vente, til det igjen bliver Dag. Dæt klyn-

gede til hverandre, for saavidt muligt at holde Kulden ude, frygtende for, at Harry vil være meget urolig over, at vi ikke vende tilbage, Alle nedtrykte paa Sjæl og Legeme med den syge Musgrave imellem os, tilbringe vi Natten, en Nat paa sexten Timer, under aaben Himmel, bagved en Klippe, som hder os en Smule Ly imod den skarpe Søvind.

Endelig bryder Dagen frem; gjenneblødte og forfrosne forlade vi vort Skjul, og, efterat have stillet den værste Hunger ved Hjælpen af Muslinger, begive vi os tungsindige paa Veien tilbage til vort Hjem.

Man gjør bestandig Uret i at forbyde over sin Skjæbne; thi end- og her venter os en Overraskelse, der giver os Erstatning for al vor Anstrengelse. En ung Hun-Sølove, som om Natten er krøben op paa Stranden, ligger paa vor Vej; af Frygt for, at den skal undslippe, skyder jeg den tværs igjennem Hovedet.

Genimod Middag naaede vi vor Hytte, veltilfredse, og ikke mere sølende nogen Træthed, sjønt hør af os har paa et stort Stykke Sælhundefjød. Vi havde været borte i tredive Timer. Da den brave Harry saa os igjen, græd han af Glæde.

Men neppe havde vi tilfredsstillet vor Hunger, før en ny Betyrning fremstillede sig for os. I nogen Tid havde vi saa at sige været uden Fodtøi, navnlig mine Kamerater, thi jeg var noget bedre stillet i denne Henseende, da jeg havde været syg i længere Tid, medens de løb om paa Klipperne paa Den Campbell og senere paa Uuckland. De havde forjagt at forfærdige sig en Slags Fodtøi og Gamacher af Sælhunde-

skind, men det var ikke lykkeligt. Dette upræparerede Skind blev blødt af den sumpige Jordbund, opløste sig og gik efter nogle Dages Forløb itu.

Jeg fik da den Ide at garbe det, før det toges i Brug. Jeg havde lagt Mærke til, at Barken af det Træ, som vi sædvanligvis anvendte til Brændsel, og som vi havde benyttet til Dugningstømmer, virkede sammensnerpende, hvilket maatte hidrøre fra, at det indeholdt en vis Del Garvestof. Jeg samlede endel af denne Bark, hakkede den smaa, togte den i Vand, og, da Opløsningen forekom mig stærk nok, heldte jeg den paa en Lønde. En anden Lønde fyldte jeg med en Kalkopløsning, uddragen af Muslingestaller, og heri lagde jeg flere Skind, dels tykkere, af ældre Dyr, dels tyndere, af unge. Det var min Hensigt ved Hjælp af denne Kalkopløsning at ødelægge det fede Stof, hvoraf Skindene vare gjennebrængte, forinden jeg garbede dem.

Efterat Skindene havde henligget to Uger i Kalkopløsningen, bleve de igjen tagne op. Jeg dannede af de Brædder, vi endnu havde tilbage, en stor Plade, paa hvilken Skindene bleve udspændte for at vaskes rene. Paa de tykkeste af dem afstræbede vi Haarene, men de unge Skind rørte vi ikke, da vi senere vilde bruge dem til Klæder istedenfor de Klude, hvormed vi dækkede bore Legemer. Fædtstoffet, som var sammenblandet med Kalkvandet og dannede en Slags Sæbe, sthyllede vi af ved at dhyppe Skindene ned i den rindende Bæk tæt ved Hytten; derefter pressede vi disse imellem Brædder ved Hjælp af store Stene.

Efterat dette Arbeide var gjentaaget flere Gange, bleve Skindene lagte ned i Garvetønden. Nagtet vi havde været saa forsigtige at skifte Vandet, var det først ved Slutningen af Vinteren, fire Maaneder senere, at de tykkeste Huder vare tilstrækkelig garvede.

20de Mai.—I de tre sidste Uger have vi været noget gunstigere stillede med Hensyn til vore Fødemidler. Navnlig have vi i de senere Dage kunnet fiske en Del Muslinger ved lavt Vand, saavel som lidt Fisk. Desuden have vi drebt tre Sølhunde, der havde lagt sig til at sove i Nærheden af Epigwait.

Været er foranderligt, men sædvanligvis koldt og fugtigt. Thermometeret har om Middagen vist en Middelhøide af tre Grader over Frys punktet i Skyggen, og om Natten er det undertiden gaaet ned under dette Punkt.

I Skyggen! hvilket spottende Udtryk! leve vi ikke bestandig i Skyggen? Solen viser sig neppe en eller to Gange om Ugen et Dieblis, indelukket mellem Skyer; og hvad er det saa for en Sol! bleg er den og sørgelig at se paa. Undertiden viser den sig ikke fjorten Dage itræk. Ak! hvor det er trist bestandig at være indelukkede under en mørk Himmel, et tungt Lag af sorte Skyer! Den blaa klare Luft har ganske forladt os!

Der er dog en Ting, som i endnu høiere Grad gjør et sørgeligt Indtryk saavel paa mine Kamerater som paa mig og opvækker en trykkelige, næsten kvælende Følelse, det er den uophørlige, ensformige Lyd af Bølgenes Slag imod Stranden to Skridt fra Hytten, og som i For-

ening med Vindens evige Susen imellem Trærnes Grøne bestandig minder os om vor sørgelige Skjæbne. Mange Gange har den mørkeste, paa engang heftige og alvorlige Melankoli været paa Veie til at saa Magt over os, og jeg er overbevist om, at vi havde bukket under for vort Tungtsind, dersom ikke den bestandige Betsjæstigelise, hvortil vi hengare os, havde ledet vore Tanker i en anden Retning og opretholdt vort Mod.

Saa, det er i Sandhed Arbeidet, og dette alene, som har frelst os fra Fortvivlelse og Død.

XII.

Mandag den 23de Mai.—Et tykt Lag Sne bedækker Jorden; Træer, Buske, Græs, Alt er skjult under det hvide Tæppe. En mærkelig Stilhed hersker over Jorden og Havet. Vandfladen i Bugten ligger som et Speil, der gengiver Billedet af alle de omgivende Gjenstande, af Klipper, Træer, Bjerge, indhyllede i sin hvide Kappe. Luften er saa gjennemsigtig, at man tydelig kan skjelne den fjerne Horizont, der ellers pleier at være usynlig. Afstandene synes formindskede til det Halve. Alting tier, Søen og Vinden, der ellers pleie at være saa støvende. Stilheden er fuldstændig og afbrydes kun en sjelden Gang af en fugls frøgtomme Skrig eller en Sølhunds klingende Drummen.

Vi stode ubevægelige, forbausede, og stirrede paa denne Scene, der var saa ny for os. Pludselig viser sig et høist besynderligt Phænomen; Vandfladen, der nys var saa rolig, bevæger sig, skummer, og dog er Luften ganske stille, ikke en Wind

rører sig, ikke et Snefnug løsrides fra Klipperne eller fra Træernes Blade. Det maa sandshnlignvis være en Flok Søuhyrer af en eller anden Slags, som tumler sig under Vandet.

Saaledes var det ogsaa, vi kunde nu se flere Rækker Sælhundede, som svømmede hurtigt afsted og nu og da sprang ovenfor Vandet, som om det kunne være en Flok Marsvin; de passerede tæt forbi Stranden.

Ved at se den store Samling af disse Dyr, som i den senere Tid vare blevne saa sjældne, bleve vi meget glad overrastede; men af! Glæden var kun kort. Disse Amfibier—det begreb vi snart—samlede sig for at forlade Bugten. Vi saa de forskellige Grupper forene sig til en stor Række og trække afsted henimod Indgangen til Bugten. Søløverne vandrede ud! Man vil kunne tænke sig vor Forsærdelse; det var vort daglige Brød, som forlod os.

I et Nu, som efter selles Af-tale, sprang vi ned til Stranden, fastede os i Baaden og roede til Otte Den i Haab om der at finde nogle Eftersølere, thi vort Forraad af frisk Kjød var næsten opbrugt. Men vi kom for sent, Stranden var øde, ikke engang Royal-Tom var at se, selv han havde sandshnlignvis forladt sit kjære Opholdssted. Vi maatte vende tilbage til Epigwait med tomme Hænder.

Vi vare nedslaaede, tungsindige. Vi maatte frygte for at gaa Elendighed og Hungersnød imøde. Vi satte os selv paa knap Læring, thi vi bleve nødt til at tage fat paa det salte Kjød, som var ophængt under Taget i Hytten. Saltet og Røgen havde bevaret Kjødet, men

Olien, som det indeholdt, var bleven harst og gav det en Smag af bedærbet Fisk, som gjorde det usundt. Vi havde imidlertid ikke noget Valg og maatte tage tiltakke dermed til Skade for vor Helbred, hvilket gjorde os meget ængstelige for Fremtiden. Endmere end før maatte vi ty til Muslinger, se at forskaffe os nogle Fisk og nyde de Søravne, som vi kunde skøde paa Klipperne; men det var kun sjældent, at Veiret tillod os at fiske, og hvad Fuglene angik, da skjøde vi kun efter dem, naar vi vare i den højeste Nød, efterterdi vi maatte være meget sparsomme med Krudt og Kugler, hvoraf vi kun havde et ringe Kvantum tilbage. Vor Stilling var i høi Grad elendig.

Onsdag den 1ste Juni.—Det er meget koldt, Thermometeret viser to Grader under Frysepunktet. Siden den 23de i forrige Maaned have vi næsten bestandig haft ondt Veir. Regnen har smeltet Sneen, undtagen paa Høiderne, hvor den er frosen og stiv.

Endelig er Himlen klarer op. Solen viser sig nu og da; dens Lys er meget blegt; dog glimre Straalerne, naar de fastes tilbage fra Isdækket, og udfaste Tusinder af Gnister, som om de spillede over Diamanter.

I alle disse Dage have vi levet af harst Sælhundekjød og af den ufødselige Plante, som jeg tidligere har omtalt. Vi ere elendige og syge.

Da Blæsten idag har lagt sig, have vi sat Baaden i Vandet for at gaa ud og se i den vestlige Del af Fjorden, om vi ikke kunne finde en eller anden Sølve. Bugten,

over hvilken vi næsten aldrig have roet uden at se flere af disse Dyr, er nu øde og forladt. Vi ro kun langsomt, thi Kræfterne svigte os. Endelig naa vi den vefslige Arm og standse ved den mafferede D for at hvile os lidt og trække Beiret.

Medens Alif fortvøiede Baaden til en fremragende Pynt, syntes Musgrave at lytte, som om han hørte Noget. Ja, der var ingen Tvivl derom, en dump Snøften gjenlød ovenover os. Vi gribe vore Baaben, Bøse og Stokke, springe stille iland, og, efterat have gaaet nogle Skridt, befinde vi os overfor tre Sælhundede. Den ene af dem er vor gamle Ven, Hs. Majestæt Royal-Tom, som vi troede var reist bort; de to andre ere Sunner, formodentlig hans Søner, da de ere ligesaa gamle som han.

Royal-Tom har altsaa ikke kunnet bekemme sig til at forlade disse fjære, hjemlige Strande, eller ogsaa har han ikke haft Kræfter nok til at følge med Udvandrerflokkene. Han maa have nedlagt sin Magt til Gunst for en af sine Descendenter, en yngre Sølve, der har ført hans Flok til bedre Egne, hvor de ikke kunne naaes af Menneffene, deres Races og deres Børns Mordere. Hvad ham angaar, da har han villet ende sine Dage her paa dette Sted, hvor han saa længe har levet og herstet.

Den gamle Monark har gjenfjendt os; han lader sine to Ledfagere blive tilbage og nærmer sig henimod os, idet han udstøder sine sædvanlige trodsende Brøl. Det er kun med Overvindelse, at vi drebe disse stakkels Dyr, især den gamle Sølve, som vi bestandig have skaa-

net; men Nødvendigheden byder os det, Hungeren trykker os, der er ikke Tid til Betænkning. Nogle Dieblikke efter ligge de tre Dyr livløse udstrakte i Bunden af Fartøiet.

Kort før Klokken fire komme vi tilbage til Epigwait; det er da allerede mørkt.

Samme Aften, netop som vi havde endt vor Undervisning og vilde sætte os til at spille, kom George, der var gaaet et Dieblik udenfor, springende ind, idet han udraabte: "Kom og se, hurtigt; kom og se!" Vi fulgte efter ham og saa et høist pragtfuldt Syn. Det var et Sydhls i al dets Pragt. Kulden var streng, Stjerneerne havde spredt sig, Himlen var klar. Stjerneerne blegnede for de glimrende Neg af Uds-straaler, der i mange forskellige Farver steg op fra Horizonten og nærmede sig Zenith, farende op med Lynets Hastighed og uden Afbrudelse afløsende hinanden. I Syd var Udsjet stadigt; det var en stor Cirkelbue, som omsluttede et mat Uds, og hvorfra disse flammende Slinger for ud i alle Retninger.

I Løbet af Natten indtraadte et andet Fænomen, der ikke var mindre overraskende. Vi bleve pludselig vækkede af en Jordrystelse. Bevægelsen gik fra Nordnordost imod Sydhvvest. Den ledsagedes af en besynderlig Larm, der lød, som om tusinde Vogne rullede ned ad en Klippefrænt. Rystelsen varede ti eller femten Sekunder; vore Senge, Borde, hele Huset rystede. Vi skjævede af Angst. Nogle Brande faldedes ud paa Gulvet fra Ildstedet, vi skyndte os at samle dem op og kaste dem tilbage i Ilden. Vi gik ikke mere iseng den Nat. Siddende

i Kreds omkring Ilden ventede vi Dagens Frembrud. Musgrave tog Bibelen og forelæste os nogle Stykker. Han valgte de Kapitler, som handle om Guds Barmhjertighed, om hans Godhed imod alle Stabninger, selv de allerringeste, over hvis Tilbærelse han vaager, og navnlig imod Menneskene, hans ypperste Stabninger, som han elsker med en Faders Kjerlighed.

Disse Ord gjorde et stærkt Indtryk paa os under vor urolige Sjæls-tilstand; de gjenoplivede Freden og Haabet i vore Sjæter.

XIII.

Noget Tid efter vare vi atter reducerede til at gnave vort sidste Stykke saltede harste Kjød uden at vide, hvad vi skulde faa at spise den næste Dag. Vi vare meget ængstelige. Alid var gaaet bort om Morgenens for at undersøge den nordlige Del af Strandbredden; vi ventede forgjæves paa, at han skulde komme tilbage. Pludselig, henimod Kloften et, saa vi ham komme farende ned ad Skrænten med en tung Byrde paa Ryggen. Vi ilede ham imøde. Hvilken Lykke! han havde gjort god Sagt. Han havde truffet en gammel Hun-Søløve og dens Unge og dræbt dem begge. Moderen havde han ladet ligge og bragte Ungen hjem med sig.

Vi begave os strax under hans Ledelse paa Veien, for at opøge Moderen; ifkun Harry blev tilbage i Huset for at tilberede Aftensmaaltidet. Musgrave gik foran med Normanden. De gik langsmed Stranden, der et Sted spærres af store Klippestykker, dækkede med glatte Søplanter, der ere opstillede fra

Haaret. For at undgaa denne vanskelige Passage, trængte George og jeg ind i Krattet, hvor Gjennemgangen iøvrigt ikke er meget lettere.

Bed denne Del af Kysten løber der en liden Bæk, der kommer ned fra Bjerget og, efterat være stødt paa den grønne, bløde Jordbund, har gravet sig et dybt Leie heri. Furen er paa dette Sted, hvor Bækken strømmer ud over Stranden, i en Længde af et halvt hundrede Fod tildækket af en Slags Hørløv eller Bro, dannet af Træernes Rødder, der skyde over fra den ene Bred til anden, og paa hvilken der har samlet sig et Lag Torvejord. Paa denne luffede Del, som vi have kaldet Broen, er Bækken omtrent sex Fod bred og ti Fod dyb; naar den træder ud af denne Tunnel, spreder den sig over Stranden og danner en bred Sump.

Paa den anden Side af Broen, langs med Munden af Kløften, hænger en Mængde lange, traadformige Rødder ned. Paa Bredderne voger der Planter med store Blade, Rhynger af Bregner, der noget høiere oppe ad Bjerghænten nærme sig hinanden fra begge Sider og tilsidst voge ganske sammen. Ovenover Bækken slunge Træerne sine Grene sammen, og under disses tætte Løv er det næsten ganske mørkt.

George og jeg nærmede os i denne Retning, sprang over Træstammerne, glæde imellem Bregnerne og skyndte os for at naa vore Kamerater. Pludselig hører jeg ved Siden af mig en Lyd, en Raalen mellem Planterne; det er aabenbart et Dyr, der flygter bort. Jeg standser, jeg ser Dyret, det er en Søløve, en ung Han; med opløst Stof iler

jeg affted efter den. Flere Gange er jeg lige ved at naa den, jeg vil flaa efter den, men da jeg ikke er sikker paa at ramme, tøver jeg, og Dyret slynder sig affted; jeg iler efter med fordoblet Hurtighed.

Paa engang lød der et Bulder ganske tæt foran mig som en tung Masse, der falder ned; Sælhunden er borte, den er falden ned i Kløften; var jeg ikke standset af en Klynge Bregner under mine Fødder, saa havde ogsaa jeg gledet ned i Gullet. Jeg raabte diebliffelig til George, at han skulde bevogte Indgangen til Hulen, thi jeg hørte Søløven pladse i Vandet og arbeide sig hen i denne Retning. Paa samme Tid besluttede jeg at stige ned i Svælgget og angribe den. Med Remmen paa min Kølle slyngtet om Halsen og klyngende mig med begge Hænder fast til Rødderne og til Slyngeplanterne, lod jeg mig glide ned til Bunden af Kløften, som jeg naaede, uden at der var tilstødt mig noget Uheld. Det var ganske mørkt der-nede. Jeg sølte mig frem langsmed Siderne af Kløften, og vaden-de i det iskolde Vand fulgte jeg Dyrets Spor. Efter nogle Diebliffes Forløb begyndte jeg at kunne skimte i Mørket. Tæt ved Broen blev Tunnelen bredere og dybere. Jeg traf her paa en Sammenslyn-gning af nedhængende Planter og Rødder, der ligesom et Træppe luf-tede Indgangen til denne naturlige Kloaf. Jeg krøb ind under dette og befandt mig nu i en mørk Hule; der trængte kun et svagt Lys ind igjennem den Nabning, der førte ud til Stranden. Midt igjennem Hulen rislede Bækken larmende af-fæd; tæt ved den ene Side af Ud-

gangen laa Søløven; den havde indentviol bemærket George, som stod Skildvagt udenfor, og holdt sig der-for skjult.

Det var netop lyst nok, til at jeg kunde iagttage min Modstanders Bevægelser, og, saasnart han hørte mig komme, vendte han sig om, ud-stødte et røgende Brøl og for hen imod mig. Med Køllem fastklemt i beg-gene mine Hænder og opløftet over mit Hoved, ventede jeg dens Komme. Jeg vidste, at jeg maatte ramme sikkert; undgaar den Stødet, da er jeg for-tabt. Nu kan jeg naa den; min Kølle sajser gjennem Luften og fal-der ned paa dens Hoved. Sælhun-den slynter sammen, flaar i Jorden med sine Luffer og bliver saa lig-gende ubevægelig; den er død.

Jeg lod den glide ned i Bækken, for at gjøre det lettere for mig at flæbe den bort, og jeg bragte den saaledes ud til Nabningen, hvor George hjalp mig at trække den frem paa Stranden. Jeg maatte lægge mig plat ned i det kolde Vand for selv at kunne komme ud igjennem Gullet.

Da vi havde skilt Dyret ad i fire Dele, bragte vi strax to af dem hjem til Epigwait, hvor vore Kamerater ikke endnu vare ankomne, hvor-for vi atter vendte om for at gaa dem imøde. Ratten var falden paa, og vi førte med os en Hornlygte, som var bjerget fra det strandede Skib. Ankomne til Andebugten traf vi Musgrave og Allick, som, medens de slæbte affted med sin tunge Byrde, vare blebne overraske-de af Mørket og nu forberedte sig paa at tilbringe Natten under aab-nen Himmel; de sadde sammenslyn-

gede ved Siden af en omstyrret Træstamme.

Ledede af Lyset fra vor Lanterne, lykkedes det os at naa tilbage til Spigwait uden at tage feil af Veien. Jeg ser endnu tydelig det venlige, hyggelige Syn, der aabnede sig for vore Bine, da vi traadte ind i Hytten. En livlig Ild brændte i Kaminen; den lune Atmosfære indhyllede os som i en varm, blød Kappe; alle de tændte Lamper bredte et livligt Lys over Stuen. Bordet stod dækket og indbød os til at tage Plads ved det; bort tarvelige Bordtøi skinnede af Nethed; midt paa Bordet knejsede en umaadelig stor, rhygende Steg. Harry havde gjort sig al mulig Umage for at gjøre denne Dag, da vi atter vare blevne vel forsynede med Proviant, til en sand Festsdag for os.

Naget Hungeren pinte os, forjæmte vi dog ikke at følge Musgraves Opfordring, ikke at sætte os tilbords, før vi havde opsendt vor Taf til Gud, som midt i vor Ulykke beredede os saa lykkelige Dieblikke, der afgav fyldestgjørende Bevis for, at han ikke havde unddraget os sin Beskyttelse.

XIV.

Da Kulden idag Morges, den 9de August, var mindre streng, og dertil Himlen klar, have Allic og jeg benyttet denne gunstige Omstændighed til at bestige det Bjerg, der ligger bagved vor Bolig. Vi have nydt den pragtfulde Udsigt, som vore Kamerater have rost saameget for os, nemlig Bjergene, Kløsterne og det udstrakte Hav.

Vi have besøgt en Bjergspids, som ligger tæt ved den, vi først be-

stige, og i hvilken der forekom os at være et dybt, mørkt Gul. Ved at undersøge dette nærmere syntes det os at være et gammelt Krater, hvis ene Ende var styrket ned, medens den anden, som endnu stod, ludedde forover og dannede Halvdele af en Svælving. Den indvendige Side havde et glasagtigt Udseende; paa Iversiden saa man Lavvands slangeagtige Leie, der snøede sig nedad imod Dalen. Paa Tilbageveien vare vi et Dieblik i stor Forlegenhed; vi naaede den første Bjergspids ved at følge en smal Bjergkant mellem to Afgrunde, da vi pludselig bleve indhyllede i en tæt Laage. Det var umuligt at gaa et Skridt videre, vi kunde ikke se, hvor vi satte Foden. Vi tilbragte paa denne Maade en hel Time, ubevægelige, holdende hinanden i Hænderne, medens Kulden gjennemtrængte alle vore Lemmer, der bleve mere og mere stive. Heldigvis reiste der sig en svag Lustning, som sønderrev Laagen og førte den bort. Under en forceret Marsch bleve vi atter opvarmede, gjenvandt vore Lemmers Bøielighed og naaede Hytten i god Behold.

To Dage efter gjorde vi en Udflugt i Baaden til "Middle-Harbour" som vi ikke endnu havde undersøgt. Det er den mindste af de tre Arme der gaa ud som Grene fra Carnley Havn. Vandet er dybt i denne saavel som i de to andre, undtagen ved den inderste Ende, hvor Fjorden slaar en Bugt imod Syd. Flere Skibe vilde her samtidig kunne finde en fortrinlig Ankerplads.

I denne lille Havn falder der flere smaa Bække ud, hvilke ved Lavvande sfjære dybe Furer i den

temmelig brede, med Grus belagte Strandbred. En af disse tager sit Udløb fra en nærliggende Bjergspids, som vi paa Grund af dens Lighed med et trappeformigt Monument have kaldet "Babylons Taarn".

Vi ere stegne iland og have undersøgt Stranden. Medens jeg gif et Stykke til den ene Side fra de Andre, bemærkede jeg ved Munden af en liden lys Plet i Krattet en rød Gjenstand. Jeg gif nærmere, og det viste sig at være et lidet Træ, behængt med en Mængde foraltrøde Bær. Bladene, der sad i tætte Klynger, lignede Bugbom, men vare endnu mindre end disse. Da Frugterne vare modne, spiste jeg nogle; de smagte fortræffelig; de havde omtrent Størrelse, Form og Smag som Nibs, men vare ikke samlede i Klaser. Hvert Bær voredede for sig paa en kort Stilk i Vinklen mellem Bladet og Grenen. Der var en saadan Mængde af dem, at det lille Træ i nogen Afstand saa ud som en stor rød Kugle, spættet med grønne Pletter.

Jeg vilde strax have løbet hen til mine Kamerater for at meddele dem min Opdagelse; men jeg standfede for ikke at forstyrre den Scene, der foregik paa Strandbredden. Medens jeg var inde i Krattet, havde de andre seet en Sølvø gaa ud af Vandet, nærme sig Baaden, der var trukken op paa Stranden, og gibe sig til at undersøge den med den største Opmærksomhed. Derefter styrkede den sig pludselig ud i Søen, da den formodentlig ikke har anseet sig for sikker i et saadant Naboskab. Samtidig hermed trøb Musgrave ganske forfigtig hen over San-

det til Baaden, og, dengang jeg kom frem fra Krattet, laa han sammenbiset bagved Fartsiet, ubevægelig, med Bøsseskolben til Kanden, særdeilig til at skyde. Smidkørtid tumlede Sølhunden omkring under de sjælsomste Bevægelser; den svømmede ud og ind, frem og tilbage foran Baaden, som om den kun nødigt vilde snerue sig derfra; nu og da rakte den sig op over Vandet, for noiere at kunne iagttage den besynderlige Gjenstand. Under en af disse Bevægelser brændte Musgrave paa; Kuglen gif igjennem Hovedet paa Dhret, som forsvandt under Vandet. Nogle Minuter efter havde vi fisset den op og bugseret den med Baaden ind til Stranden.

Jeg viste da mine Kamerater op til Nibsen, hvormed vi gjorde os tilgode paa bedste Maade. Vi vare ikke længe om fuldstændig at afplukke flere andre Buske af samme Slags, som fandtes i Nærheden; vi havde aldrig haft noget lefrere Maaltid.

— De samme Afveerlinger imellem Trang og Overflodighed, og som Følge deraf mellem Modløshed og Gaab, gjentog sig paa de følgende Dage. September gif hen paa samme Maade. Endelig kom Oktober og libede vort Mod noget op. Den strengeste Del af Vinteren var forbi, den Tid var kommen, da man fra Sydney vilde kunne sende et Skib til at opsøge os, hvad enten vore Bønner selv eller Regjeringen paa-tog sig dette. Vi ventede med uliggelig Længsel.

November kom, og det med haamegen Engelsk ventede Skib havde endnu ikke vist sig. Vi henjaldt undertiden til de mørkeste Tænker, de mest foruroligende Quæler om

vor Skjæbne, en følgelig Mistillid til vore Venners Ære i Sydney. Derefter hengave vi os til mindre nedtrykkende Formodninger. Var det ikke muligt, at Skibet kunde være underveis, men at det havde lidt Havari og holdtes tilbage i en eller anden Havn, formodentlig paa Ny-Zeeland. I saa Fald vilde det kun være nogle Dage, eller muligens nogle Uger, inden det viste sig.

En lykkelig Begivenhed oplivede os paa denne Tid og styrkede vor Taalmodighed: Søløverne kom tilbage. En Morgen passerede en Flok Hanner forbi og lagde Veien til Dite-Den. De følgende Dage kom der flere og flere Spærme. Deres Tilbagekomst var for os en Kilde til Overflod, og dertil ogsaa, hvad Svalernes Ankomst er for de nordlige Egne, et Forbud paa Sommeren.

— Det var i Løbet af November Maaned, at Garvningen, som var begyndt fire Maaneder tidligere, blev færdig. Skindene, der nu vare gjennemtrunkne af Garvestoffet, rødlig og krusede, bleve optagne af Hædet og udspændte paa Væggen inde i Hytten, hvor de snart tørredes. Vi havde nu fortræffeligt Læder, som strax maatte tages i Brug istedenfor de usle, bløde, fugtige og løse Skindbeklædninger, vi havde om Fødderne. Men Ergjærrigheden voger med Selvet; jeg vilde forsøge paa at sy rigtige Sko.

Jeg forskaffede mig først de mest uundværlige Apparater og Redskaber til Arbeidet. En Seilnaal blev sat paa Skæft og tjente som Sål, hvormed jeg borede Huller til Træpluggene under Saalerne. Flere Afstener i Mad vare vi Alle beffæsti-

gede med at skjære Træpluggene. Med min jagdannede Kniv gjen-nemskar jeg et Furubræt, som dernæst fløvedes efter Fibrene, dan-nedes til Pinde, som Svoolstikker, og omfjæder spidfedes i den ene Ende. Det vanskeligste Arbeide var at skjære Læsten; to Stykker bleve kasserede, først det tredie lykkedes nogenlunde; det var et sandt Billedhuggerarbeide. Nu skulde jeg have Traad og Beg. Jeg gif ud og strabede den tørre Tjære af Grafton, og ved at smelte det med noget Sølvetran, omdannede jeg det til nogenlunde brugeligt Beg. Traaden dannede jeg af Træbler af oppillede Seil, som bleve sammenjnoede. Til hver Ende Traad blev der fæstet en Børste af Sølvemante, for at den lettere kunde trækkes igjennem Hullerne.

Da alle Forberedelser vare færdige, blev Arbeidet paabegyndt. Efter en Ages Forløb havde jeg syet det første Par Sko. Jeg tilstaar, at jeg i Forstningen var meget stolt af mit Arbeide; men snart viste det sig dog, at der klæbede væsentlige Mangler derved. Da jeg vilde trække Læsten ud, sad den fast; de altfor lange Plugger vare trængte ind deri, og desuden var Abnningen i Skoene altfor snever til, at Læsten kunde komme ud. Jeg maatte følgelig gjøre et Indsnit i Overlæderet og derefter banke, hale, slide i Skoen, indtil jeg endelig fik Læsten til at glide ud.

Jeg tabte imidlertid ikke Modet, men tog fat igjen. Denne gang stillede jeg Læsten ad i to Dele, og ved Hjælp af et fildannet Stykke Træ, som blev stukket ind i Ribben i Læsten, spændtes Delene ud fra hinanden. Naar først Kilen blev tagen

ud, var det let at stille Stykkerne fra Støene.

Jeg opnaaede saaledes at faa et Par fortræffelige Stø paa mine Fødder; Kameraterne lovede ikke med at følge Exemplet, og snart vare vi alle fem beffoede paany.

Trangen til Klæder var ligesaa stor som til Stø. De, vi havde, vare kun en Sammensætning af flørre og mindre Lapper, og dertil vare de saa sjøre, at de ved den mindste Overlast, ja alene ved at komme i Blæst, gif itu. Vi forfærdigede os nu nye Klæder af de fi-

nere Sælhundskind, som endnu vare bedæffede med Haar.

Saaledes gif det til, at vi, efter at have arbeidet som Lømmermænd og Murere, nu ogsaa af Nødvedigheden bleve tvungne til at lægge os efter Stomagerens og Skræderens Haandverk. Blottede for Alt, udfatte for en haard Naturs hele Strengthed, maatte vi slaa ind paa forskjellige Industrigræne, om hvilke vi tidligere ikke havde nogen Forestilling, og vi maatte faa at sige begynde helt forfra paa Civilisationen. (Sluttes.)

Margrethe.

(Af 3.)

(Fortfat.)

Det var en taaget og raa Morgen; da William havde paffet sin unge Kone tæt ind i Raaben, satte han sig ned og saa paa hende. "Hvor har jeg ikke glædet mig til dette Dieblit, hvor har jeg ikke drømt om denne Reise til vort Hjem, og dog er Virkeligheden tusinde Gange bedre. Men du er bedrøvet, nei, fjul det ikke, Grethe, det er saa rimeligt; jeg holder kun endnu mere af dig for den Kjærlighed, hvormed du omfatter Dine; jeg ved jo dog, at jeg har den første Plads i dit Hjerte, ikke sandt?"

"Den har du, og jeg skal heller ikke plage dig med mine Taarer."

Hun gjorde Vold paa sig selv og talte muntert med ham, men beffemt var hun dog, ogsaa lidt ilde af den

sterke Søgning, Stenkulslugten og det taagede Veir. Inger var gaaet tilkøis, hun var sig, sigere end hun nogensinde før havde været, og troede ganske vist, at hun skulde dø.

"Hvor jeg er nysgjærrig", jagde William, "efter at høre, hvad du vil synes om vort Hjem; det vil være underligt for dig at bo i en Gade, men der er sundt og lustigt; det er i Bredgade, og du har ikke langt til Søen. Vi ville spadserer dygtigt og ofte kjøre ud i Stoven, og naar du længes rigtigt efter Landet, tage vi ud til en liden Gaard "Lindebakke", jeg har arvet efter min Bedstemoder, — det har jeg vist ikke fortalt dig før — og der spise vi Tjermælk og Stikkelsbær."

Endelig var Reisen overstaact; lille

Snger duffede frem, bleg og fortumlet, men dog glad, fordi hun alligevel stod det over Margrethe vilde helst gaa, Luften og Bevægelsen vilde forfriske hende.

"I denne Gade bo vi", sagde William; og den Lykke, der straaledede fra hans Ansigt, meddelte sig til hans unge Kone.

Snger saa sig om til alle Sider; hun saa op og ned af de høie Guse, det var mageløst; Konsulens store, nye Gaard i Byen vilde slet ikke tage sig ud her, og hun søgte sig saa liden.

William ringede, Porten aabnedes, men af hvem? Snger dreiede Hovedet til alle Sider; der var Sngen, det var løst, næsten gyseligt, som skede det ved Segeri.

Trappen var lys, bred og magelig; i først: Etage stod en stiv og stadselig Tjener og slog Fløiddøren op for dem.

Det var slet ikke Grethe behageligt; hun havde haabet, at de ingen Tjener skulde have haft, dog, det kunde vel ikke være anderledes.

Den unge Mand tog hurtig Løiet af hende i Forstuen; han var ganske utaalmodig efter at vise hende om.

"Se her Selskabsværelset, behager det dig? her er Dagligstuen og Spijkestuen."

Det var tre store, høie Værelser; Møblementet syntes Margrethe ubefrikelig glimrende; skulde disse Pragt-haller — saaledes forekom de hende — virkelig være hendes Hjem, vilde hun kunne føle sig hyggelig her, han havde jo ikke villet indrette det storartet, kaldte han maasse ikke dette storartet. Al, det var anderledes, end hun havde tænkt sig det, og dog, hvor smukt havde han ikke gjort det

for hendes Skyld, hun maatte være taknemmelig og lykkelig. Og hun saa paa Malerierne, de pragtfulde, forgyldte Speile med Marmorkonsoller, det udmærkede Piano, de broderede Tæpper, Taffelburene, Lamperne og Lysekronerne.

"Saa smagfuldt og saa smukt", sagde hun og tog hans Haand, og hun tænkte, at det Alt passede til ham, hans Væsen og Opdragelse; til hende passede det ikke rigtigt, idetmindste kunde hun endnu ikke være fortrolig dermed. Williams Værelse syntes hun bedst om; det var lidet og ikke saa pynteligt udstyret.

"Er du fornøiet?"

"Var det muligt andet, men nu maa jeg se Kjøkkenet og Sngers Værelse."

"Kjøkkenet? ja, min søde Pige, du kan gerne se det; forresten skal du slet ikke have Noget med Kjøkkenværelset at gjøre; jeg har faaet en hyperlig Koffepige, en sand Skat, som kan bestride det Hele, men som ogsaa vil bestride det uden al Indblanding; paa den Maade er hun fæstet. Du ser ganske forfrækket ud, min Kære; naturligvis giver du dine Befalinger, det er kun Byrderne, du er fri for. — Na, Frederikke, vil De være saa god at vise Fruen Kjøkkenet, og hvad her ellers er."

Frederikke var en stor pyntelig Pige med et snehvidt Lærredsforslaede for; hun neiede med Anstand og sagde, at hun var til Tjeneste, men i hendes høflige Væsen laa dog klart og tydeligt: "Dette er mit Departement", og medens hun aabnede Skabe og Døre, maatte Margrethe tænke paa den gamle Kuds der-

hjemme, hvorledes han, naar hun som Barn had ham om at se hans Uhr indeni, havde mumlet mellem Tænderne: 'for denne ene Gang.'

Dagen efter, Kloffen seg, traadte Margrethe fuldpaakledt ind i sin Dagligstue. Ikke et Menneske var oppe, ikke en Lyd hørtes; af, det var sandt, her pleiede Folk at sove de bedste Morgentimer bort; det vilde ogsaa snart blive hendes Vane; det var jo aldeles unødvendigt, at hun stod op, hun havde jo Intet at udrette, Intet at forsømme.

Og hun gik op og ned i de store Værelser og besaa de mange forskjellige Gjenstande, som alle vare hendes; det var saa besynderligt; derpaa tog hun en Bog og satte sig til at læse. Hvor ofte havde hun ikke ønsket at være uforstyrret, nu var hun det, og hun tænkte, at det havde været deiligt, om en af de flere smaa Uroftistere hjemmefra var kommen løbende ind og havde lagt Beslag paa hendes Tid.

Den ene Taare efter den anden trillede ned ad hendes Kinder, men pludselig fattede hun sig; det var utafnemmeligt at græde, naar man havde Grund til at være saa lykkelig, elskede og var gjenelsket. Hun traf Veiret dybt, som vilde hun vælte en Byrde fra Brystet, og tænkte: Hvad mon der feiler mig, af, det er vel den kjøbenhavnske Luft; de siige jo, at den er saa trykkende."

"Det er et herligt Veir, min Grethe", sagde William, da han omfider kom ind, "naar vi have spist Frokost, ville vi gaa en Tur sammen. — Holder du af Chocolate? jeg pleier at drikke den hver Formiddag."

"Jeg holder meget deraf", svarede

hun, men tænkte, at det var en gruelig Lurus, hver Dag at leve som de hjemme kun havde gjort ved Høitider og Fødselsdage, og da hun kom ind til Frokostbordet, dækket til dem alene, og saa Lag, Wibæeg, Summer, kold Kylling, Salater og fint Bagværk, da mistede hun ganske Appetiten. William tog imidlertid godt til sig.

"Man kan leve ganske godt her i Kjøbenhavn", sagde han, "og dog forsikrer jeg, at Intet af alt dette smager mig som dit hjemmelavede Hvedebrød i Præstegaarden."

Efter endt Maaltid isørte Margrethe sig den nye Silkemantille og den nye Straahat. Inger erklærede, at noget Skjønnere aldrig havde været seet.

"Skulle vi saa gaa, William."

Han mønstrede hende og brast i Latter:

"Jeg Tøsse, at jeg ikke havde tænkt derpaa; du kan ikke gaa med den flodsede Hat og den affihelige sorte Tingest; de ere aldeles ubrugelige. Min søde Ven, tag mig det ikke ilde op, men dit Ansigt og din Figur fortjener virkelig bedre Dragt."

Det var med et Suk, hun lagde sit Løi bort; det var med et Suk, hun tog paa det kostbare Shawl og den lette, fine Hat, som strag blev hentet i Øhen. Var hun kommen paa sin rette Plads?

"Nu ser du ud som en Engel", sagde han og lagde hendes Arm i sin; Tjeneren slog Ørene op; saa gik de ud at spadserere og gjøre Visiter.

Williams nærmeste Slægtning var en Fætter til hans Fader. Oberst Høeg var Enkemand med en eneste Datter, en yndig liden Pige paa

teften Ar. Obersten var en hæderlig Officer, et godt Menneſte, men fremfor Alt en øm Fader; han havde taget ſig meget af William og havde ſtor Del i den forældreløſe Drengs Opdragelſe; ret af Hjertet holdt han af ham og havde haabet, at ſnevrere Vaand ſkulde knyttet dem ſammen. Efterretningen om Williams Forlovelſe var en Skuffelſe; de Drømme, han om ſaa Ar havde ventet opfyldte, vare nu kuldkaſtede for ſtedſe. Det var juſt ikke med de gunſtigſte Følelſer han tog mod den lille, jydſke Præſtedatter, ſom han kaldte hende.

"Hun er taalelig pen, men indeholder neppe ſynderligt; hendes Tale og Væſen er temmelig genert; jeg begriber ikke, at Williams Fordringer til Opdragelſe og Talenter vare ſaa ſmaa, men hvad ſkal man ſige: Menneſtets Willie er dets Gimmerig."

Saaledes var Oberſtens Dom, og da han var et Drakel i en vis Kredſ, var det hele denne Kredſes Dom; kun En opponerede, hans egen Datter, lille Pauline; hun fandt den nye Kufine ſaa ſmuk ſom ingen Anden.

Og Dagene gik; Emil fik Anſættelſe ſom Adjunkt; ſaa kom ogſaa han bort. Margrethe ſaa Alt, hvad der var at ſe i Hovedſtaden; de gjorde Selſkaber, og de kom ud. De prægtigſte Dragter vare ikke for gode til hende; han ønſkede, ja han fordrede, at hun ſkulde glimre i ſaa ſenſeende. Hvor gjerne havde hun ikke været tarvelig; hvor brændte ikke al denne Pragt hende, men hun vilde nødigt gjøre Indſigelſer, af Frygt for at bedrøve ham; en Gang ſagde hun dog:

"Maa jeg ikke undvære dette fine-

ſſe Shawl og give Pengene til de Fattige?"

"Du maa altfor gjerne give Penge bort; det er ſødt at gjøre Andre lykkelige, naar man ſelv er det, men Shawlet ſkal du have alligevel."

Og Margrethe ſendte Hjælp til Trængende efter Aviserne; men det voldte hende ikke nær den Glæde, ſom naar hun før gav nok ſaa lidt, thi da havde det været et Offer; hun havde maattet undvære ſelv, for at hjælpe Andre, og hun havde kjendt dem, hun hjalp.

Hver Dag var ſaa lang, ſkjønt de nøde alle de mange Udſpredelſer; hun ſad og broderede en Læneſtol med røde og hvide Roſer og Bøgegrene, og ſaa tænkte hun paa, hvor meget Gavn hun før havde gjort med diſſe Gænder, og hvor koſtbart det Arbejde var, hun nu forrettede med dem.

Alligevel kjæmpede hun modigt for at overvinde ſin nedſlagne Stemning og være lykkelig, og William troede, at hun var det.

Sommeren var meget hed; Margrethe drømte om de ſkyggefulde Gange i Præſtegaardens Have, om Lindelhyſthuset, det ſtore Egetræ og den fredelige Kirkegaard. Lille Inger drømte om den kjølige Mølle-dam med Vilet træerne, om ſine Slægtninge og Venner; der var hun kjendt og afholdt, men her — dog hun trøſtede ſig med ſin ſmukke, nye Dragt; "kun Skade, at Inger derhjemme kan ſe mig", tænkte hun.

"Du ſer lidt bleg og mat ud, min egen Grethe", ſagde William en Dag, "imorgen fjøre vi til Lindelballe; det vil beſtemt forfriſte dig, men ſaa maa vi rigtignok tidlig op."

Ja, det forfriſtede hende at ind-

aande den svale Morgenluft, at se de grønne Marker, de mange duf-tende Høstakke; det var en Bel-siguelse! og jo længere de kom bort fra Bøen, jo hjemligere forekom det hende. Hun syntes, hun kjendte de smaa hvidhaarede Børn, der sad paa Grofstekanten og bandt Krands af Kornblomster, og den unge Mælke-pige med de to Spande, paa hvilke Baandene stinnede som Sølv; hun syntes, hun kjendte Barnet, der sad paa Ledet og strikkede paa den store Strømpe, og som neiede helt ned til Jorden for dem; selv den arrige, lille Gund, der bjæffende forfulgte Bognen, var hende saa bekendt, og Kræmmeren, som mæjsommeligt gik frem, støttet paa sin knortede Stok, medens Barmen og Byrden forenede om at gjøre ham Veien tung, forekom hende som en gammel Ven; dog det var han ogsaa; han tog Hatten af, et Udraab af glad Over-rastelse udslap ham; det var gamle Bertel, ham, hun undertiden havde handlet med og altid trakteret.

Og de rullede gennem Lands-bøen; her var smukkere Gaarde, bedre Guse end i hendes Hjemstavn, men det lignede dog; Wæderne plad-skede i Gadefjæret; Pøplerne susede saa fortroligt; hun kunde græde og var dog ret inderlig tilfreds.

"Nu ere vi der snart, men jeg maa forberede min lille Kone paa, at vi maasse slet ikke blive velkomne. Gaarden bestyres af en underlig gammel Karl, som var min Bedstemøders høire Haand, en prippen Fyr, hvem Intet er tilpas, og som ofte helst knurrer og brummer; men han har bestyret Gaarden i fyrrethve Aar; derfor nænner jeg ikke at give ham Afsted."

"Det var ogsaa stor Guld efter et helt Livs Tjeneste. — O, her er yndigt, nu dreier Veien ned mod den klare blaa Sø; se Gaarden der, hvor den titter hyggelig frem af de grønne Træer; det er et lidet Paradis."

"Det vil jeg dog ikke sige; det er forresten Vindebakke."

Margrethe saa med Kjenderblif paa de vel vedligeholdte Udhuse; hun saa paa de vægtige Lindetræer og tittede over Tjørnehækken ind i Haven; den var ordentlig og nyttig, men smuk var den rigtignok ikke; de eneste Blomster, der fandtes, var en Hæt Koser og fire store Busse Brandliljer.

Gunden i Porten blev aldeles rasende, da Wienervognen rullede ind; en Pige, der trak Vand op af Brønden, lod den fulde Spand falde ned igjen i sin Forskrækkelse.

"Nei, nei, der har vi Herfskabet! Ole, Ole, der er Herfskabet!"

Ole fandt sig imidlertid ikke forpligtet til at haste; med rolige Skridt gik han hen til Bognen og tog gravitetligt den graa Filtthæt af det graa Soved.

"Goddag, Ole, gratuler os, det er min unge Kone; hun havde Lyft til at se sig lidt om herude. — Se saa, min Kone, lad mig hjælpe dig ned, ja, her er kun smaat og tarveligt, men da du finder Behag i Eggen, tænker jeg næste Aar at rive Guset ned og bygge dig en smuk Villa istedet."

"O, nei, nei, da vilde jeg ikke holde af det mere; desuden er Gaarden jo solid og god; det var usvarligt, det var syndigt at rive den ned. — Se Storken, hvor strunk den sidder, og her er Svalceder, da

betyder Lykke. Jeg holder ikk af dette Sted, William, her, hvor din Bedstemoder har levet og virket, her, hvor hun har tænkt paa dig, elsket dig, og, i Sorgen over sin Søns Død, trøstet sig ved dig."

Ole stod med det tunge Nøgletrippe i Haanden og Diet ufravendt beftet paa hende, medens hun talte; han glemte rent at lukke op.

"Du har Ret, min Grethe! Bedstemoders Efterladenskab skal holdes helligt; du maa ikke tro, at jeg er told; men jeg huffer hende neppe; — se ikke saa sørgmodig ud; havde jeg haft Slægtninge, da var du ikke nu saa fuldkomment, saa udelukkende i Besiddelse af hele min Kjærlighed. — Men det er nok Oles Mening, at vi skulle blive staaende udenfor."

Nøglen peb i Laasen; der var en underlig, indelukket Luft derinde, men Margrethe luffede hurtig Vinduerne op, saa den klare Luft strømmede ind; hun bøiede sig ud og saa paa Søen, der saa tæt ved som et blinkende Speil i den friskeste, grønne Landsatning.

Støvet bedækkede de gammeldags Møbler; hun viftede det af og betragtede saa hver Del: de høitryggede Stole, det store Uhr med den chineisiske Kasse, de hvide, smale Speile med forgyldte Engle oventil i blaa Grund.

Ved Vinduet stod en Ibenholts Lænestol med Silkebroderi; den lignede ikke det Øvrige og var ogsaa kommet senere; den unge engelske Dame havde broderet den til sin Svigermoder, og Margrethe betragtede med Bemod de blege Farver, der havde mistet sin Friskhed og Glans. Over Sofaen hang et For-

træt af to smaa Dreng, der spillede Bold; det var Williams Fader og Obersten; de saa saa glade og ubekymrede ud, og det var sælsomt at tænke, at den Ene længst var død og den Anden en graahaaret Mand.

"Maa, Kjære, har du nu seet nok paa alle disse Kuriositeter; her er Ole med Frokosten."

"Hvad Huset formaar", sagde gamle Ole med en vis Stolthed, idet han pegede paa et Bord, hvor en stor Ost, en stor Bøtte tyk Mælk, et toppet Fad Jordbær, en Tallerken med Æg og en med mægtige Stinkesfiver vare stillede paa en snehvid, men grov Dug.

Dørene til Haven stode aabne; Rosernes og Gyldeblomsternes Duft trængte ind i Stuen; Bierne løi til og fra Kuberne; Spurbene haffede dristigt i de røde Kirsebær, uden at ændse det store Fuglestræmsel, der dinglede frem og tilbage.

"Her er virkelig herligt, det maa jeg sige, men hvad der, Ole!"

"Det er Njød; Herre, tillad mig at drikke de Nygistes Staal."

"Du er en Fe, Grethe, har du ikke omheret mig den gamle Barbar — bliv ikke vred, Ole! — til et civiliseret Menneske?"

"Staal, og gid De maa finde mere Smag i det herude end hidindtil."

"Maa, nu er Maaltidet vel hævet, antager jeg; tag bort, Anne Marie."

"Nei, Herre, De maa tøve et Døgn endnu; her er Regnskaberne, De maa se dem efter."

"Gud sei og bevare mig! jeg gjør det ikke, og bryder mig slet ikke om, at Ole ryster Panden. — Regnskaberne ere i den bedste Orden, derom er jeg overbevist; jeg takker Dem,

fordi De bestyrer Alt saa fortræffelig; jeg er fuldkommen tilfreds, og et maa være nok."

Den unge Mand greb sin Hat og flgkede skyndsomt ind i Haven.

(Fortsættes.)

Om Electricitet og Magnetisme.

Disse to Naturkræfter, der paa en saa mærkelig og hemmelighedsfuld Maade gribe ind i hinanden, vare allerede kjendte i Oldtiden. Man undres næsten over denne Kjendsgjerning. Hvor er det muligt, at Electriciteten og Magnetismen med sine forartede Virkninger skulde være gaaet upaaagtede hen? Oldtidens Kulturfolk havde jo ingen Telegrapher, de kjendte ikke elektrisk Lys ja ikke engang Kompasset? Skulde de intelligente Phøniciere, Egyptere og Grækere da ikke have forstaaet at benytte de mægtige Kræfter, naar de kjendte dem? — Nei, de forstode det rigtignok ikke; men Grunden var simpelthen den, at de kun kjendte den magnetiske Kraft som en Attraktionskraft til Jern, og Electriciteten viste sig endnu svagere for dem. Paa Germaniens, maaste ogsaa paa Danmarks Kyster fandt man nemlig en gulbrun, gennemsigtig Sten, som Grækerne kaldte *electron*, og som ikke var Andet end Nav, et harpizagtigt Affsondringsprodukt af et fossilt Naaletre; det findes ogsaa i Brunfullagene og indeslutter da undertiden hele smaa Insekter, der sidde som Mumier i det gennemsigtige Indre og muligens ere langt ældre end de ægyptiske Mumier. Det Nav, som de Gamle saaledes hentede fra Østersøens Kyster stattedes

høit af dem paa Grund af dets skjøne Glands og Gjennemsigthed; men de kjendte tillige en anden Egenskab ved det. Naar man gned det med et Stykke uldent Løv og nærmede det til et Haar eller et andet lidet Legeme, hang Haaret fast, saa at man kunde løfte det op med Navstykket.

Det var Alt, hvad de vidste! Man skulde ikke formode, at det var den samme Kraft, som i et Nu kan slaa en Dre ihjel, eller i samme Tid bringe Budskab til en anden Side af Jorden.

Og dog visedes man med det, som Grækerne og de ældste Kinesere allerede vidste, lige til Aaret 1600, da man opdagede, at den Egenskab at kunne tiltrække lette Legemer ikke alene tilkom Navet, men var fælles for mange andre Stoffer, som Glas, Svovl, Harpiz osv.; man behøvede blot at gnide dem med Uld eller Silke. Saaledes begyndte Electricitetslæren at udvikle sig, idet Kraften beholdt det Navn, som den havde faaet af det græske Navn paa Nav. Den næste Opdagelse gjordes af den berømte Borgermester i Magdeburg, Otto von Guericke; han gned en stor Svovlkugle og saa nu, at den tiltrak lette Legemer, men derpaa strøg stødte dem bort igjen. Men de frastødte Legemer bleve da tiltrukne af

andre, der slet ikke vare elektriske, og saasnart de havde berørt dem, kunde de atter tiltrækkes af Kuglen. Han bemærkede tillige, at Kuglen lyste i Mørke, naar man gned den. Noget Tid derefter blev Dr. Wall, som han selv siger, meget forbausset, da han gned et stort Stykke Rav med Uld, og pludselig en klar Lysflamme brød fra Ravet og traf hans Finger, idet han hørte et lidet Knald; allerede han gjør opmærksom paa Ligheden mellem dette Fænomen og den himmelske Lynild og Torden.

Hidtil havde man troet, at kun nogle Stoffe kunde blive elektriske, de fleste slet ikke. Men i Begyndelsen af det attende Aarhundrede gjorde Englænderen Grey Forsøg med et Glasrør, som han lukkede med en Korkprop og dernæst gned. Da nu Korkproppen ogsaa viste sig elektrisk, vilde han forsøge, om Elektriciteten ogsaa kunde meddele sig til længere Legemer. Han fandt da, at et Stykke Seilgarn paa 300 Alen blev elektrisk ved den ene Ende, naar han ved den anden satte det i Forbindelse med sit Glasrør og gned dette. Dog lykkedes det kun, naar Seilgarnet hang frit ud i Luften eller var op hængt vandret ved Silketraade; da han vilde ombytte en Silketraad med en Staalraad, lykkedes det ikke; ei heller, hvis Luften var meget fugtig. Saaledes havde han da opdaget, at Legemer, der ikke kunne blive elektriske ved Gnidning, meget let blive det ved Berøring med elektriske Legemer; de lede altsaa Elektriciteten, og dette er netop Grunden til, at de ikke blive elektriske, naar man gnider dem; thi Elektriciteten bliver strax bortledet. Silke kan selv blive elektrisk ved Gnid-

ning, og leder altsaa ikke Elektriciteten; derfor kan man henge Seilgarnet i Silketraade. Men alle Metaller ere gode Ledere, derfor blev den dannede Elektricitet strax bortledet gennem Staaltraaden. Ligeledes ere de i den fugtige Luft indeholdte Vanddampe gode Ledere.

Nu foretoges en Mængde Forsøg, der dengang satte hele Europa i Forbauselse. Grey ophængte en Dreng i Silkesnøre og berørte hans Fødder med et elektriseret Glasrør. Han blev elektrisk, og Stumper af Bladguld bleve tiltrukne af hans Hoved. Han berørte en Sæbeboble med sit Glasrør og nærmede sin Finger dertil. Forbausset ser han en Gnist fra Vandet springe over paa Fingeren. Naturens Grundlove syntes kuldfastede: Ild og Vand vare hidtil anseede for de mest uførenelige Modsetninger; nu kunde man lokke Gnister af Vandet! Du Fay hænger sig selv op i Silkesnøre, og man trækker Gnister af hans Legeme.

Imidlertid forbedredes Elektrisermaskinen efterhaanden. Guericke's Svovlkugle erstattedes af en Glas-kugle og senere af en Glasfibe, og dertil søjedes en Metalcylinder, isoleret ved en Glasfod; herved kunde en større Mængde Elektricitet opsamlles og løslades paa engang.

Da nu Leidnerflasken blev opfundet, steg Forbauselsen næsten til Forfærdelse. Cuvæus vilde elektrisere Vandet i en Flaske: han stikker en Staalraad gennem en Prop og sætter denne i Flasken. Med venstre Haand griber han om Flasken og nærmer den til Maskinens Leder; da han dernæst med sin højre Haand vil tage Proppen af, faar han et Stød i Armen helt op til

Skulderen. Man tænkte sig hans Forstrækkelse!—Svor stort et Indtryk de første elektriske Stød gjorde, kan sees af de overdrevne Beskrivelser vi have derom. Muschenbroek kunde først komme sig af sin Skræk efter to Dage; et saadant Stød, skriver han til Neaumur, vilde han ikke have igjen for Frankrigs Krone. Bøse var modigere; han væffede at dræbes af Stødet, for at hans Død kunde blive optegnet i Parijer-Akademiets Aarbøger.

Hidtil havde man trods alle mulige Forsøg ikke fundet nogen Anvendelse for de nye Opdagelser. Forgjæves pinte man de Syge med elektriske Stød o. desl.; man mærkede Intet til den helbredende Kraft, som man havde troet at finde. Da var det, at den berømte Franklin i Philadelphia foretog sit bekjendte Forsøg og konstruerede Lynafslæderen. Man havde længe bemærket, at et elektrisk Legeme, som var ledende og forsynet med en Spids, aldeles ikke kunde beholde sin Elektricitet; den strømmede ud igjennem Spidsen. Dog man en Spids af Metal, s. Ex. en Naal, i Haanden og nærmede den til et elektrisk Legeme, tabte det ligeledes sin Elektricitet, udea at nogen Gnist sprang over; den strømmede gennem Naalen, Haanden og Legemet over i Jorden. Hvis nu Jordensfhyen var elektrisk, maatte den paa samme Maade kunne udtømmes. Som bekjendt lod Franklin en Drage stige tilveirs og viste nu, at, naar en Jordensfhy dreb forbi, kunde han trække Gnister af Snoren; det var Lustelektriciteten, han paa denne Maade eksperimenterede med. Naar man altsaa stillede en lang Sernstang, der for-

oven er forsynet med en Spids, saaledes op, at den gik ned i Vandet eller paa anden Maade var godt afledet, saa vilde denne optage Skyernes Elektricitet. Dog varede det Noget, inden hans Lynafslæder kom i Brug; i Nordamerika havde man religiøse Skrupler mod at ville aflede den himmelske Lynafslæder. Men d'Allembert, den store Mathematiker, skrev til hans Tre:

“Himlen har røved dens Lyn, og Thrammerne røved han Sceptret.”

Det var dog kun en negativ Nytte, Franklin havde ydet Verden ved sin Lynafslæder; Kundskaben om Elektricitet havde kun bidraget til, at man beskyttede sig mod dens Virkninger. Det var ikke ved denne Art af Elektricitet, man skulde høste mere Nytte. I Slutningen af det 18de Aarhundrede gjorde Prof. Galvani i Bologna en stor Opdagelse, som han selv ikke forstod. Han saa, at Laaret af en nylig dræbt Fros, som hang paa et Sernrædverk i Kobberfroe, trak sig sammen, hvegang Musklerne kom i Berøring med Sernet; Kobberfroe-
ne vare stukne gennem Rygmærven. Centralorganet for Elektricitet, og han mente, at denne udvikledes i Organismen, at den var en Levning af den sundne Livskraft; og saaledes mente han at have løst Livets Gaade: Livskraften var ikke Andet end Elektricitet. Men medens alle Læger jubledede over det endelig løste Problem, paaviste Fysikeren Volta en Omstændighed, som man ganske havde overset: Hvis man ikke anvendte 2 forskjellige Metaller til at frembringe Forbindelsen mellem Nerven og Musklerne, vilde Forsøget ikke lykkes, medens dette dog maatte være Tilfældet, hvis Elektriciteten

udviklede sig i Organismen. Berøringen mellem 2 Metaller var altsaa Aarsag til Elektriciteten; Frølaaret var kun Leder; man kunde ligesaa gjerne tage en fugtig Lapp, og Volta tog en vaad Lapp og lagde paa 2 Metalplader (Kobber og Zink), som laa ovenpaa hinanden, og paa Lappen lagde han igjen 2 Plader, og saa atter en vaad Lapp, og saaledes blev han ved, og da stod "Voltaastøtten" færdig, den evige Minde- og Gædsstøtte om hans Navn, som Steffens siger. Men den nye Kraft blev opkaldt efter Galvani, den første Opdager.

Uden at gaa nærmere ind paa Forklaringen af Voltaastøtten, ville vi omtale Mogle af dens Virkninger, idet vi først kortelig bemærke, at man ingenlunde er bleven staaende ved den oprindelige Form, men at tværtimod de nuværende galvaniske "Batterier", som man ogsaa kalder dem, se ganske anderledes ud; fælles for dem Alle er, at Elektriciteten frembringes ved Berøring mellem 2 Metaller, eller Kul og et Metal, og ledes gennem en Vædske, dernæst forstærkes ved nok et Par Metaller osv.; første og sidste Led er hvert forsynet med en Kobbertraad, Poltraadene. Bringer man Poltraadene nær til hinanden, springe elektriske Gnister uophørligt over; her er altsaa en stadig Udvikling af Elektricitet; nærmer man Poltraadene til hinanden i Vand, adskilles det i sine Grundbestandele.

Lader man Poltraadene paa et stærkt galvanisk Batteri ende med Kulspidser og nærmer disse til hinanden, vil en stadig Strøm af gløgende Kulpartikler gaa fra den ene Spids til den anden. Det herved

fremkomne Lys er det stærkeste, man kjender. Men endnu have vi ikke omtalt den Egenstab ved Elektriciteten, som hidtil har givet det største praktiske Udbytte. Vi mene Hans Christian Ørstedes Opdagelse, Elektricitetens Sammenhæng med Magnetismen. Dog, førend vi gaa over til Forklaringen heraf, maa vi sige et Par Ord om denne sidste Kraft.

I Omegnen af Magnesia fandt de Gamle en sort Sten, som havde den Egenstab at tiltrække Jern. Efter Findestedet kaldes den Magnetsten. Det var en Sernerts, som nu findes paa mange Steder, f. Ex. i stor Mængde i Sverige, hvor den bruges til Udsmeltning af det berømte svenske Jern. De Gamle kjendte imidlertid ikke Anvendelsen af Magneten; thi først, da man opdagede, at en Staalnaal, som stryges paa en vis Maade med Magnetstenen og derved selv bliver magnetisk, altid stiller sig i en bestemt Retning, naar man ophænger den saaledes, at den frit kan dreie sig om sit Midtpunkt, først da fandt man Anvendelse for denne allerede længe kjendte Kraft. Man pleier i Almindelighed at sige, at Magnetnaalen viser mod Nord; men dette er i Grunden ikke Tilfældet; thi paa de fleste Steder viser den blot i en nordlig Retning, med større eller mindre "Misvisning". Den Ende af en Magnetnaal, som peger i nordlig Retning, kaldes Nordenden, den anden Sydenden; nærmer man Sydenden af en Magnetnaal til en andens Nordende, bliver denne tiltrukket, nærmer man derimod Sydenden til Sydenden, bliver denne frastødt. Man kan nu betragte hele Jorden som en Magnet, som har

sin Sydende ikke langt fra Nordpolen, sin Nordende ikke langt fra Sydpolen, og da kan man let begribe, at en Magnetnaal maa staa saaledes, som den gjør; Variationerne i Magnetnaalens Stilling forklares da af en Forandring af Jordens Syd- og Nordende eller "magnetiske Poler". Kun Staal kan gjøres varigt magnetisk ved at stryges med Magnetstenen: Der gives ogsaa Jern, som kun for et Dieblisk kan erholde denne Kraft, men strax taber den igjen; det kaldes "blødt Jern".

Man havde længe vist, at Electriciteten havde en vis Indflydelse paa Magnetismen, men man kunde ikke udfinde, hvori denne egentlig bestod. Det var den berømte Ørsted forbeholdt at udfinde Forholdet.

Naar man bringer Poltraadene af et galvanisk Batteri nær til hinanden, springe stadigt Gnister over imellem dem, som ovenfor anført. Bringes man nu Poltraadene i Berøring med hinanden, ophøre Gnisterne; men derfor er Electriciteten ikke ophørt, igjennem Kobbertraaden gaar stadigt en elektrisk "Strøm". Nu var det, at Ørsted i Maret 1820 ved en Forelæsning gjorde Experimentet med den elektriske Strøm; paa Experimentbordet stod en Magnetnaal, der stod i den sædvanlige Stilling. Da blev han opmærksom paa, at Magnetnaalen kom ud af sin Stilling, hvergang han i Nærheden af den forenede Poltraadene, saa at den elektriske Strøm begyndte. Strax indsaa han den store Vigtighed af sin Sagtagelse, afbrød Forelæsningen og gav sig til at experimentere. Det varede ikke længe, førend han havde fundet den Lov,

efter hvilken den galvaniske Strøm forandrer Magnetnaalens Stilling, og snart efter havde han ved et kort latinist Skrift, som han sendte til de vigtigste Universiteter og lærde Selskaber i Europa, sikret sig Anerkjendelsen af sin Opdagelse.

Vi kunne ikke gaa ind paa den nøiagtige Bestemmelse af hans Opdagelse, men vi behøve blot at bemærke, at en Metaltaad, hvorigjennem der gaar en elektrisk Strøm, og som holdes parallel med en friliggende Magnetnaal, vil bringe denne ud af sin Stilling, saaledes, at den svinger ud til en af Siderne, bestemt ved Strømmens Retning og Stilling.

Denne Ørsteds Opdagelse er nu bleven meget udvidet af senere Forskere, men vi ville kun opholde os noget nærmere ved den Anvendelse af Electriciteten, som hans Opdagelse har gjort mulig, nemlig Telegrafen. Allerede i Oldtiden søgte man Midler til en hurtig Meddelelse af Efterretninger i længere Afstande, og af de forskjellige Indretninger, man brugte i dette Diemed, var Baunen den hensigtsmæssigste og har holdt sig lige til vore Dage. Baunerne ere Strenger med Salmknipper, som ere anbragte saa langt fra hverandre, at man fra det ene kan se det andet. Hvis der nu sker Noget, som man alt har ventet at ville se, tændes den første Baune, dette sees fra den næste, denne tændes og saa fremdeles, saa at man meget hurtigt ved Enden af Rækken ved, at det, man er kommen ovenens om at melde, er skeet. Senere har man brugt forskjellige andre Signaliseringsmetoder; ogsaa Electriciteten har man foreslaaet, uden

dog at kunne opnaa noget særdeles praktisk Resultat, førend Elektro-Magnetismen var opdaget.

Elektriciteten kunde altsaa, som Ørsted viste, bringe en Magnetaal ud af sin Stilling. Naar man leder en Strøm spiralsformigt om en Staalnaal, bliver denne magnetisk; tager man blødt Jern i Stedet for Staal, bliver dette vel magnetisk, men saasnart Strømmen ophører, gaar Jernet igjen tilbage til sin naturlige Tilstand. For at lede den galvaniske Strøm i en Spiral, overspinder man en Kobbertraad med Silke, snoer den spiralsformigt om et Rør og leder nu Strømmen gennem Kobbertraaden; paa Grund af den ikkeledende Silke kan Strømmen ikke gaa over fra en Vinding til en anden, men maa gennemløbe dem alle.

Har man nu et cylindrisk Stykke blødt Jern, som er spiralsformigt ombilket med Kobbertraad, overspunden med Silke, og et mindre Stykke blødt Jern, som udgjør den ene Ende af en Bægtstang, der kan dreie sig om et Punkt, og der nu indledes en Strøm i Kobbertraaden, bliver Cylinderen magnetisk og tiltrækker det mindste Stykke blødt Jern, hvorved en indstødt spids Metalstift bliver løstet i Veiret og støder mod Randen af en Skive. Denne Skive dreier sig om sin Axe ved Hjælp af et Uhrværk, og langs Randen er lagt en Strimmel hvidt Papir. Naar nu den magnetiske Cylinder og det mindre Jernstykke berøre hinanden, og Spidsen af Stiften derved kommer i Berørelse med Skivens Rand, vil

der blive ridset en Linie paa Papirstrimlen; naar dette blot sker for et Øieblik, vil der kun fremkomme et Punkt paa Strimlen. Altsaa kan man, ved at indlede Strømmen og afbryde den strax eller efter en kort Tids Førløb, frembringe en Række af Streger og Punkter paa Papirstrimlen, hvis Betydning man let i Forveien kan have bestemt. Med det galvaniske Batteri, som frembringer Strømmen i Kobbertraaden, kan være opstillet saa langt borte, som det skal være, naar blot Kobbertraadens Ender isolerede ledes derhen.

Det Princip, ved hvilket man lader en Stift gjøre Indtryk i Papir, har Navn efter Amerikaneren Morse; det er hurtigst, men fordrer megen Øvelse. Før anvendte man mest en Viser, der dreiede sig paa en Skive og pegede paa forskellige Bogstaver.

Saaledes er det da blevet muligt i et Øieblik at bruge en Efterretning omkring Jorden, nemlig ved Elektriciteten, en Naturkraft der er kjendt lige fra den klassiske Oldtid, men først erkjendt i sin Ualmindelighed og sine store Virkninger ved den nyere Tid experimenterende og iagttagende Undersøgelser og blandt dem, der saaledes med Geni og Forsteraand have udgransket Naturen i disse hemmelighedsfulde Virkninger, høre blandt de Første to nordiske Mænd: Elektrochemiens Fortolker, Svensken Berzelius, og Elektromagnetismens Opdager, Danmarks Ørsted.

Bjørnene i Bern.

Byen Bern blev grundlagt i Aaret 1191 af Berthold den Femte, Hertug af Züringen. Keppe var den færdig, omgiben med Mure og lukket med Porte, før han fik travlt med at søge et Navn til den By, han havde bygget, med den samme ængstlige Omhu, hvormed en Moder søger et til Barnet, hun nylig har bragt til Verden. Uheldigvis lader det til, at Dyfindelsesveenen ikke har været den mest glimrende Side i den ædle Herres Aand; thi da han ikke kunde finde, hvad han søgte, samlede han alle de Adelige fra Omegnen til et stort Gilde. Skjønt det varede i tre Dage, var der dog endnu ikke ved dets Ende blevet bestemt noget Afgjørende med Hensyn til Barnets Daab, og en af Sjæsterne foreslog derfor, at man, for at blive færdig dermed, den næste Dag skulde holde en stor Sagt i de omliggende Bjerge og optalde Byen efter det første Dyr, som man fældede. Dette Forslag blev antaget med stort Bifald.

Den næste Dag satte man sig i Bevægelse ved Daggry. Efterat man havde jaget en Timestid, hørtes der høie Seiersraab, og Jægerne skyndte sig hen til det Sted, hvorfra de kom; en af Hertugens Bueskytter havde fældet en Hjort.

Berthold syntes ilde tilmode ved, at en af hans Folk havde øvet sin Behændighed paa et Dyr af den Art; han erklærede derfor, at han ikke vilde give sin gode og stærke

By Navn efter et Dyr, som var Symbol paa Frygtløshed.

Det heldige Stud blev da erklæret for ugheldigt, og man gav sig igjen isærd med Sagten. Genimod Aften stødte Jægerne paa en Bjørn; det var da til al Lykke et Dyr, hvis Navn var til Byens Ære. Det ulykkelige Dyr blev dræbt uden Barmhertighed og døbt med sit Blod den begyndende By. Endnu idag godtgjør en Sten, der er reist en Fjerdingmil fra Bern ved Porten til Kirkegaarden Muri-Stolden, Troværdigheden af denne Ætymologi ved en kort, men klar Indskrift.

Bern havde saaledes faaet Navn; Bjørnene, der havde spillet en saa vigtig Rolle ved Byens Daab, bleve fra nu af dens Aaben, og man besluttede, ikke alene at anbringe deres Billede i Aabenskjoldet, paa Vandspringene, Uhrene og Monumenterne, men ogsaa at forskaffe sig nogle levende Exemplarer, som skulde underholdes paa det Offentliges Bekostning. Det var ikke nogen vanskelig Sag; man behøvede blot at strække Haanden ud mod Bjergene og at vælge. To unge Bjørne bleve fangne og førte til Bern, hvor de snart ved sin Ynde og sine nette Manerer bleve Gjenstand for Borgernes Forgubelse.

Imidlertid døde en meget rig gammel Pige, som i sine sidste Leveaar havde vist en ganske særegen Kjærlighed for disse elstværdiske Dyr, og efterlod sig kun langt ude

beslægtede Arvinger. Hendes Testamente blev aabnet med alle de sædvanlige Formaliteter i alle Bedkommendes Nærværelse. Hun efterlod 20,000 Daler i aarlig Rente til Bjørnene og 1000 Daler en Gang for alle til Hospitalet i Bern, paa den Betingelse, at dette skulde oprette en Seng til Fordel for En af hendes Slægt. De lovlige Arvinger angreb Testamentet under Paaskud af, at der var begaaet Svig; en Sagfører blev beklædet for de Anklagede, og da det var en meget talentfuld Mand, bleve de ulykkelige Firsjøddees Ustydighed, hvilke man vilde berøve deres Arv, erkjendt af Retten, Testamentet erklæret for gyldigt, og de, der skulde nyde Godt deraf, strag indsatte i sine Rettigheder.

Det var en let Sag, da Siverindens Formue bestod i rede Penge. De 400,000 Daler, som udgjorde Kapitalen, bleve overgivne til Byens Kasse, som Dyrigheden erklærede ansvarlig for det betroede Gods og befalede at udbetale Renterne til de Besuldmægtigede for Arvingerne, der maatte betragtes som Umyndige. Man vil let kunne indse, at der foregik en stor Forandring i disses Husholdning. Deres Formyndere fik Vogn og et eget Hotel, hvor de i deres Myndlingers Navn gave glimrende Middagsfjelsfaber og udjogte Baller. Hvad Bjørnene selv angik, da bleve de vel opfødte; deres Opfyndsmænd antog Navn af Kammergjener og tugtede dem kun med et Spanstrør, hvorpaa der var en Guldknap.

Destoværrer er der intet Varigt her i Verden! Neppe havde nogle Generationer af Bjørne ført et saa

dant Bellebnet, der ellers var ukjendt for deres Slægt, før den franske Revolution udbrød. Vore Heltes Historie er ikke saa nøie knyttet til denne Begivenhed, at vi behøve at følge den i alle dens Enkeltheder; vi ville kun holde os til de Tildragelser, i hvilke de have spillet en Rolle.

Schweiz laa Frankrig altfor nær til at det ikke skulde føle noget Stød af det store Jordstjælv, hvormed den revolutionære Vulkan rystede hele Verden; det vilde imidlertid modsætte sig den krigeriske Lava, som overstrømmede hele Europa. Kanton Waadt erklærede sig for uafhængigt; Bern samlede sine Tropper. Efter først at have seiret ved Neuenek, blev det overvundet i Elagene ved Straubrunn og Grauholz, og Seierherrerne, under Befaling af Generalerne Brun og Schaumburg, rykkede ind i Hovedstaden. Tre Dage efter maatte det bærnfte Stakammer rykke ud derfra.

Elleve Mulæsler, belæssede med Guld, bleve sendte til Paris. To af dem bare de ulykkelige Bjørnes Formue; thi hvor maadeholdne disse end vare i sine Meninger, bleve de dog satte med paa Listen over Aristokraterne og behandlede i Overensstemmelse hermed. Vel havde de endnu sine Formynderes Hotel tilbage, som Franstændene ikke havde kunnet føre med sig; men hine godtgjorde sin Ret som Ciere, saa at denne sidste Levning af deres foruds Storhed gik i Løbet tilligemed deres øvrige Formue.

De ædle Dyr gave nu Menneskeslægten et stort Exempel paa Filosofi; de vidste sig ligesaa værdige i

Ulykken, som de hidindtil havde vist sig ydmøge i Ulykken, og kom saaledes, agtede af alle Partier, over de fem ulykkelige Aar, som rystede Schweiz fra 1798 til 1803.

Smidlemtid havde Schweiz maattet sænke sine Waaben under Bonapartes Haand. Førstekonsulen belønnede det ved at kundgjøre en ny Forsatningslov, og de nitten Kantoner aandede igjen frit under den Vinge, som Frankrig bredte over dem.

Neppe var Møjligheden vendt tilbage i Bern, før man bestræbte sig for at bøde paa de Tab, Borgerne havde lidt. Det blev da afgjort, om denne eller hin skulde ansættes i et Embede under Regjeringen, om en Anden skulde have den Stadeserstatning af Stakammeret, han gjorde Fordring paa, eller om en Tredie havde Krav paa en Belønning af Nationen. Kun de, der havde mest Ret til at faa Alt, forsmaaede at gjøre det første Skridt og ventede, i Bevidstheden om deres gode Ret, til Republikken tænkte paa dem.

Republikken retfærdiggjorde sit opbøiede Valgsprog: "En for Alle, Alle for En." Man aabnede en Subskription til Fordel for Bjørnene; den indbragte 20,000 Daler. For denne Sum, saa ringe i Sammenligning med den, de havde eiet, købte Raadet en Jordlod, som indbragte 700 Daler i Rente.

Dog skulde denne ringe Formue snart smelte sammen til det Halve, ved en Tildragelse, som dog denne Gang ikke havde Noget med Politiken at gjøre. Den Hule, hvori Bjørnene levede, laa tidligere inde i Byen og stødte op til Fængslets

Mure; En Nat var det Lykkets en Fange, der var dømt fra Livet at forstæffe sig et Fernbor, hvormed han gav sig til at bore et Hul i Muren. Efter to eller tre Timers Arbejde syntes det ham, at man ogsaa fra den anden Side arbejdede paa noget Lignende, og det gav ham nyt Mod. Han tænkte, at en anden ligesaa ulykkelig Fange beboede den tilstødende Celle, og han haabede, at naar han havde forenet sig med ham, vilde deres Flugt blive lettere, idet de delte Arbeidet. Dette Haab vogede, jo mere Verket stred frem; den skjulte Arbejder blev ved med en saadan Kraft, at han endog lod til at glemme enhver Forsigtighedsregel; Stenene, som han brød løs, rullede med Støi til Jorden, og man kunde høre ham puste og stønne derved. Den Dødsdømte følte, at det gjaldt om at fordoble sine Anstrengelser, da hans Medarbejders Uforsigtighed hvert Dieblit kunde forraade deres Undvigelse, og heldigvis var der kun ganske lidt tilbage at gjøre, før der var Hul i Muren. Kun en eneste stor Sten trodsede endnu alle hans Anstrengelser; men med Et mærkede han, at den rokkede, og saa Minuter efter styrte den ned paa den anden Side. Den friske Luft udenfra trængte ind til ham; han saa, at den uventede Hjælp, han havde faaet, kom udbendig fra, og uden at spille et Dieblit begyndte han at krybe igjennem den snevre Abning, han paa en saa ubentet Maade havde fundet. Paa Halvveien mødte han en af Bjørnene, som paa sin Side gjorde sig al Umage for at trænge ind i Fængslet. Den havde hørt Støien, som Fangen gjorde indenfra, og med

det naturlige Udelæggelsesinstinkt, som er Dyrene eget, havde den givet sig til at hjælpe ham, saa godt den kunde.

Fangen maatte nu vælge mellem at blive hængt eller at blive slugt; det første var han sikker paa, det andet var sandsynligt. Han valgte den sidste Udvei, og havde Held med sig. Skræmmet af den Magt, som Mennesket altid udøver, selv over de vildeste Dyr, lod Bjørnen ham flygte, uden at gjøre ham nogen Fortræd.

Da Fangevogteren næste Morgen kom ind i Cellen, blev han ikke lidet forferdet ved at se Bjørnen ligge ganske rolig paa Fangens Straale, og han flygtede ud ad Døren, uden at give sig Tid til at lukke den efter sig. Bjørnen fulgte adstadigt efter, og da den fandt alle Dørene aabne, kom den helt ud paa Gaden og begav sig ganske roligt hen paa Grønttorvet. Man kan tænke sig, hvilken Virkning det havde paa Sælgerne, da de saa denne nye Kjøber komme anstigende. I et Dieblit var Torvet tomt, og den Nyankomne kunde selv vælge efter sin Smag blandt de Frugter og Grønsager, som vare udstillede. Den undlod det heller ikke, og istedetfor at benytte Tiden til at naa Bjergerne, som vistnok Ingen vilde have forhindret den i, begyndte den at tage for sig af Eblerne og Pærerne,

Frugter som alle Bjørne have den største Fortjærlighed for. Dens Lækkerhge bragte den i Ulykke.

To Smede, hvis Verktøder vendte ud til Torvet, fandt paa en Maade, hvorved de kunde bringe Flygtningen tilbage til dens Hule. De gjorde to store Stænger næsten glødende, og idet de nærmede sig den Undvegne i det Dieblit, den var mest optagen af sit Maaltid, knebde den vældigt med Tængerne hver i et Dre. Bjørnen mærkede strax, at den var fangen, og forsøgte ikke at gjøre nogen Modstand, men fulgte hdmgyt sine Fjere, uden at gjøre anden Indsigelse mod den Maade, hvorpaa man havde iverksat dens Fængsling, end ved at udstøde nogle ynkelige Hyl.

Da man imidlertid tænkte at en lignende Hændelse kunde indtræffe en anden Gang og maaske da ikke løbe saa heldigt af, bestemte Raadet i Bern, at man skulde flytte Bjørnene ud af Dyren og indrette dem to Huller i Voldene.

Det er i disse to store og prægtige Grave, der holdes herst renlige og ere belagte med flade Stene, at de nu have Ophold. Bygningen af dem har bragt Bjørnernes Formue ned til det Halve; thi de kostede 10,000 Daler, og for at skaffe demne Sum tilveie, maatte de lade optage en første Prioritet i sin Eieendom.

Saltgruberne i Wieliczka.

Vore Læsere have sikkert Alle hørt Vhen Krakau nævne og kjende dens Veliggenhed ved Weichselfloden. En Milsvei syd for Krakau, i en for sin Skjønhed ofte rost Egn, ligger Wieliczka dels i en af tvende Høie indesluttet Dal, dels terrasformigt op ad Skraaningen af den ene af disse Høie. Selve Wieliczka er der ikke Snyderligt at fortælle om; den har en Kirke og et gammelt Slot og havde for en halv Snes Aar siden omtrent 9000 Indvaanere; sit Navn har den faaet efter en Hyrde, der hed Wieliczka og efter Sagnet omtrent Aar 1250 opdagede de mægtige Saltlag, som uafbrudt siden den Tid have været bearbejdede med et Aar for Aar større og større Udbytte; sin Navntundighed skyder den de mærkværdige og storartede Gruber, over hvilke den er bygget, og hvor daglig indtil 800 Mennesker finde Beskjæftigelse dels som egenlige Grubearbejdere og dels paa andre Maader. Indtil en Dybde af omtrent 1220 Fod og i en Omkreds af nogle tusinde Alen er Jordsmønnet, hvorpaa Vhen hviler, gennemskaaet af utallige Gange, og saa storartet er dette underjordiske Anlæg, at man, som det engang blev forfikkret en Rejsende, vilde behøve mere end 4 Uger til at bese Alt herne, om man saa ogsaa anvendte 8 Timer daglig dertil. Man maa være vel kjendt med disse mange hinanden krydsende Gange, som kun de kunne være det,

der daglig færdes og arbeide herne, for at finde sig tilrette og ikke udsætte sig for at fare vild.

Grubens største Dybde er, som sagt, omtrent 1220 Fod, det vil sige, regnet fra Jordoverfladen; da denne ved Wieliczka er 700 Fod over Havet, ligge altsaa de dybeste Gange 520 Fod under Havets Vandspeil. Gangene ligge nemlig langt fra alle i samme Dybde. Den Omstændighed, at Saltet, der vindes her i Wieliczka, er afleiret i flere parallelt løbende Lag, adskilte ved mellemliggende Lag af Ler, Mergel, Sandsten osv., har til Følge, at de Veie og Gange, man har banet under Jorden, ved at udhugge og horisfære Saltet, ogsaa komme til at ligge i forskellige Dybder, og udgjøre ligesom forskellige Etager—5 i Tallet. Forbindelsen mellem Etagerne indhrydes og imellem dem og Oververdenen ioversættes ved Brønde, der føre lodret ned paa Grubegangene, og som i Bjergverks sproget kaldes Skafter, ad hvilke Grubearbejderne begive sig til og fra sit Arbeide, og ad hvilke ligeledes Saltet fra Gruben føres op til Jordoverfladen. Af saadanne Skafter findes der naturligtvis i en Grube af den store Udstrækning som Wieliczkas en hel Del; Tallet alene paa de Skafter, der fra Jordens Overflade føre ned til den øverste Etage, var for en fyrrethve Aar siden 13, og af disse skrive de to ældste sig fra den første Halvdel af det fem-

tende Aarhundrede; de fleste andre ere byggede i det 16de og 17de Aarhundrede. Den yngste af dem alle er, saavidt vides, den, som den polske Konge, August III, til hvis Rige Wieliczka dengang hørte, lod anlægge i Aaret 1744, da han vilde besøge Gruberne. I denne fører en Egetræes Bindeltrappe med 470 Trin 198 Fod ned i Dybet. Skakten, hvis Navn er Franziszek, er 9 Fod i Dvermaal og foroven, hvor den gaar gennem løse Jord- og Lerlag, affibet og beklædt med Tømmer, medens dens nederste Del derimod er udhugget i Sættet. Den benyttes i Almindelighed kun, naar Gruberne besøges af fyrstelige og andre fornemme Personer, hvorimod andre Besøgende maa tage tiltakke med en af de andre Skakter, og vælge da som oftest enten Danielowic eller Janina. Den førstnævnte af disse er anlagt i Midten af det 17de Aarhundrede og anses for Hovedskakten, den er 210 Fod dyb og 7 Fod i Dvermaal og benyttes hovedsagelig til Transporten af det indbundne Salt. Et lidet Hus eller Skur er opført over Mundingen af denne, ligesom ogsaa over de andre Skakter, for at holde Gruberne frie for Regnvand og anden Fastighed, og indeslutter tillige Maskineiøiet, en ved Hæstekraft bevæget Vinde, der sættes i Gang, naar Noget skal føres op eller ned igennem Skakten. Dnsfer en Rejsende at besøge Gruberne ad denne Skakt, isører han sig den hvide Væredskappe, som enhver Fremmed, for at skaane sine Klæder, tager over disse, før han stiger ned i Gruben, og ledsages derpaa af den ham af Dpshnet medgivne Fører hen til det omtalte

Skur. Naar Skakten netop ikke er i Brug, er den lukket med et Par Faldløse, og Louget paa den over Aabningen reiste Vinde er rullet op. Det mægtige, næsten 5 Tommer tykke Loug rulles nu saalangt ned, at man, ved at træde ind paa Faldløse, kan tage Plads i de Sæder med Riggstød, der ere flettede af Lougverket og som, to til fire i Tallet, ere fastbundne i samme Svilde til Hovedlouget. Har man med Hænderne om Louget indtaget sit Sæde, lukkes Faldløse, og i Selskab med Førerne og 2 Dreng, der bære tendte Fakler, tiltræder man sin underjordiske Rejse. Med en jævnt tiltagende Hastighed synker man ned i Dybet, og efter knap 5 Minuters Forløb har man igjen fast Grund under Fødderne.

I de fleste andre Skakter og navnlig ogsaa i den anden af de ovennævnte, Janina-Skakten, der ikke sjelden besøges af besøgende Fremmede, føre Stiger, dels med og dels uden Gelænder ned i Gruben. Disse Stiger, der ere en 10 a 12 Alen lange, hvile med den nederste Ende paa Affatser i Skakten, der under Op- og Nedstigningen afgive bekvemme Hvilepladser, og hvorfra man let kan træde over paa den næste Stige. Alt efter som Skakten er mere eller mindre dyb, vil der saaledes findes et større eller mindre Antal Stiger, den ene under den anden.

Har man nu paa den ene eller den anden af de nys beskrevne Maader naaet den øverste Etage, begynder Vandringen gennem Grubens Stoller eller Gange for at tage de forskjellige Mærkværdigheder i Diezhyn, der ere Wieliczkas Stoltthed og Aarud og Aar ind i mange Tider have

været beundret af de Rejsende. En 20 — 30 Skridt fra Danielowie-Skatten mod Syd-Vst kommer man ind i et smukt lidet Kapel i gothisk Stil, der er udhugget i Saltet. Den regelmæssige Svælvning i dette til St. Antonius, Wieliczkas Sktshelgen, indviede Kapel er ca. 25 Fod høi, og bæres af flere smagsfulde, runde Søiler. Ved Indgangen staar et mægtigt Krucifix, der oplyses af en altid brændende Lampe og ligesom alt det Andet i Kapellet er udarbejdet i Saltmassen. Ligeved Indgangen staar Alteret med Figurer af Maria og Kristusbarnet, som tilbedes af Helgener, alle i Legemsstørrelser. Foran Alteret knæle to bedende Figurer, og i Kapellets Nischer staar Figurer af Apostlene i overnaturlig Størrelse, endelig findes her ogsaa en Byste af Kong August III. Der er lagt ikke liden Smag og Kunst for Dagen i disse Arbejder, der dog i Tidens Løb have lidt endel ved Fugtighed. Tidligere holdtes der i dette Kapel hver Dag Gudstjeneste eller Bøn for Grubearbejderne, førend de gik til sin Gjerning; dette blev imidlertid forandret i Keiser Joseph II's Regjerings-tid og nu holdes der her kun en Messe aarlig paa St. Antons-dagen. I den samme Stage findes der et andet og noget mindre Kapel, det saakaldte corporis Christi, d. e. Kristi Legemes Kapel, der ligesom det nys beskrevne er udhugget i Saltet og prydet med et Alter, et Krucifix og forstjellige Billedstøtter af Helgener. Disse to Kapeller, der begge ligge i Nærheden hvert af sin Skat, ville naturligvis blive besøgte af alle Fremmede, og da de tillige ere de første i den hele

Række af storartede og mærkelige Syn, der i denne underjordiske Verden møder den Besøgendes Blik, præge de sig varigt i hans Erindring. Ingen Rejsende glemmer at fortælle om de mærkbare Kapeller; men de fortjene i Sandhed ogsaa at omtales som Vidnesbyrd om den Driftighed og det Snille, der færdes og arbejder herne. Men videre! Meget og det det mest Storartede er endnu tilbage.

Naar det ovenfor i Forbigaaende omtales, at Saltmassen her i Wieliczkas Gruber er leiret i Lag, er denne Oplysning dog hverken tilstrækkelig udtømmende eller ganske rigtig. Befarer man en af de Skatter, der føre ned til den første Stage og følger da med Diet de forstjellige under hinanden hvilende Lag, vil man oftest først i en større Dybde opdage de første Spor af Salt. Under Lag af forstjellig Mægtighed af Muldjord, lerblandet Mergel, sandet Ler og Sand følger i en Dybde af mellem 10 til 23 Favne under Jordoverfladen et flere Favne mægtigt Lag af Ler, der indeholder Salt baade i smaa Dele og i større Masser. I denne bløde Lermasse, der er af rødlig, brungraa eller sortagtig Farve, findes navnlig overalt ikke blot gennemsigtige Saltkrystaller, der kunne naa indtil $\frac{1}{2}$ Punds Vægt—og forresten ikke have anden Anvendelse end der, Grubearbejderne gjøre af dem til deraf at udstjære Krucifixer, Figurer, Halskæder osv., som de sælge til de Rejsende—men ogsaa hele store Klumper eller Blokke af Salt. I den øverste Del af Lerlaget ere disse Saltblokke ikke synderlig store; men alt som man kommer dybere, tilta-

ge de i Størrelse, saa at man allerede omtrent 15—20 Favne under Jorden kan finde Blokke, der maale 70 Fod og mere i Tvermaal. I dette Lag forekommer Saltet dog aldrig i ren Tilstand, men er i større eller mindre Grad blandet med Ler, og det Produkt, der indvindes ved saadanne Blokkes Bearbejdelse, er ofte af saa ringe Værd, at det kun bruges til Fyld eller til Nød til Kreatursøde; men ligesom Blokkene med Dybden tiltage i Størrelse, bliver ogsaa deres Indhold, mere og mere rent, og det fra de dybere og dybest liggende Blokke hentede Salt, der dog aldrig er ganske hvidt og klart, men ved Blandingen med de fremmede Bestanddele antager en graa eller graagrøn Farve, afviger under Navn af Grønsalt en Vare, der navnlig er søgt af Almuen i Omegnen. Under det nysbeskrevne saltsbandede Lerlag følger derefter i Reglen et flere Favne mægtigt Lag af en Art Mergelsalt, der ganske er gennemtrængt af Salt, og under dette igjen omtrent en 70 Favne under Jordstørpen naar man endelig til de egentlige Saltlag af en Mægtighed af 8—10 Fod, men undtagelsesvis ogsaa af 90 Fod. Massen, hvoraf disse Lag ere dannede, bestaar af smaa, sammenpakkede eller ligesom sammenvovede Saltkrystaller, der alle næsten ere ligestore, aldrig over $\frac{1}{2}$ Tommes Længde, og som med Dybden tiltager i Renhed og Klarhed, saa at de i de dybeste Lag næsten ere gennemsigtige. Dette, det saakaldte Skaffsalt, er den væsentligste og vigtigste Gjenstand for Gruberne's Drift og paa mange vide Veie omkring Wieliczka en efterspurgt

Nødvendighedsartikel. Disse Saltlag, der hist og her gennemskæres i alle Retninger af hvide Saltaarer og ligeledes hist og her afbrydes af smaa, kun et Par Tommer tykke Gibslag, hvile paa en Art fast, sortgraa, stiferagtig Sandsten, der indtil nogle Fods Dybde er gennemtrængt af Salt. Forsøg paa at gennemboere dette Sandstenslag har man maattet opgive, da man stødte paa Kilder, hvis rigelige Udstrømning udsatte Gruberne for Fare.

Lagene ere gennembrudte af Stoler paa kryds og tværs, og Stolerne udmunde ofte i store Galler, de saakaldte Kamre, af hvilke der findes en stor Mængde, idet man paa mange Steder, hvor Lagene ere mægtige nok, og hvor Forholdene isærligt indbøde dertil, ikke har indskrænket sig til, hvad der er det sædvanlige, blot at hugge saa meget Løs af Saltmassen, som der behøvedes til at danne Gange af en Favns Brede og halvanden Favns Høide, men har arbejdet videre baade i Høiden og til Siderne. De saaledes dannede Kamre, som hvert har sit eget Navn, ere naturligvis af forskjellig Størrelse, nogle smaa, andre af flere Hundrede ja Tusinde Fods Fladeindhold. Omtrent 60—70 udmærke sig fremfor de andre ved sin Størrelse eller ved Mærkværdigheder, der forresten findes i dem. Ikke langt fra det ovenfor beskrevne St. Antonsskape træde vi ind i en mindre, smagsfuldt hvalbet Gal, hvor der findes en Obelisk af Salt med en latinsk Indskrift i forgyldte Bogstaver, der skal bevare Erindringer om et af den daværende østerrigiske Keiser i 1817 afslagt Besøg i Gruberne. Derefter

følger Balsalen, som den kaldes, prydet med en kolossal østerrigsk Orn og to transparente, paa Salttabler malede Billeder. Denne Sal bruges ved alle Festsigheder, s. Ex. ved Besøg af Keiseren, og til Forsamlingsal og, som Navnet viser, har den ogsaa en enkelt Gang ved en høitidelig Leilighed gjenlydt af Musikens Toner, idet man benyttede den til Dandsesal, og glimrende maa den da have taget sig ud, thi naar dens 6—8 Lysekroner, der ere dannede af Saltkrystaller, tændes, gjøre de et i høieste Grad blændende Indtryk; man troer sig henjat til et mægtigt Fepallads, i den Grad forsøges Lysekroneffekten af de utallige smaa Saltkrystaller. Tilbage staar endnu Lysekroneffekten, der er noget mindre end Balsalen og har sit Navn efter en umaadelig stor Lysekrone paa omtrent 40 Fods Tværmaal, der hænger midt under det hvælvede Loft og ligesom Lysekroneffekten i Balsalen er sammensat af lutter smaa Saltkrystaller. Ved Ulyk fra Tørrernes Faller kunne vi skimte Omridsene af nogle Søiler, men det er først, efter at endel Grubearbejdere have anbragt smaa Blus rundt om paa Væggenene og i forskjellige Høide, at vi saa en Førestilling om det store og høie Rum, hvori vi befinde os. Rundt om staar en endeløs Række af forte, slanke Piller, der foroven ere prydede med udhugget Lovværk. Mellem Pillerne aabne sig Buer, der føre ind til en Mengde vide

og mørke Gange, der alle udmunde i denne Sal. Høve vi forladt den, naar snart en buldrende og brusende Lyd Dret, det lyder, som var det fra et Vandfald—et Vandfald her dybt nede under Jorden! Ja, det forholder sig virkelig saa, en liden underjordisk Flod styrter sig brusende ned fra en ret anseelig Høide for at forsvinde i ukjendte Dybder. Man følger et Stykke dens Krumninger, indtil man naar en liden, med Ræfverf forsynet Trappe, hvorfra man kan overse Vandfaldet og Floden og det mægtige, hvælvede Rum, hvori man befinder sig. Før vi forlade Gruberne, maa vi ogsaa besøge en af de 14—16 smaa Søer, der findes hernede, og af hvilke 4 befæres med Baade. Man fører os til den største af dem, som ligger i den tredje Etage omtrent 670 Fod under Jorden, er et Par Hundrede Fod lang og knap halv saa bred og mellem 12 og 20 Fod dyb. En mægtig Gal—der af Nogle antages for at være den høieste i Gruberne—hvælver sig over dens forte, rolige Vand, paa hvilket en Baad ligger fornyet. Man indbydes til at stige i Baaden, og tvende Moerkarle føre os over Søen til en malet, transparent, keiserlig Orn, der staar ved Indgangen til en vid og lang Stolle. Her stige vi ud og følge Stollen, til vi naa en Skakt, gennem hvilken vi igjen løftes op til den første Etage, saa atter opad en liden Tur, og vi staa igjen i det klare Daglys.

Blandinger — Nytt og Gammelt.

Brugen af The blev tidligere be- kjendt i England end i Skotland. Grunden dertil er følgende: I Aa- ret 1685 sendte Hertugen af Mon- mouth's Enke et Pund The som Foræring til en af sine Slægtninge i Skotland. Man undersøgte nøie dette aldeles ukjendte chinesiske Pro- dukt; man lod en Kof komme, og denne fremsatte efter en lang Prø- velse den Bemærkning, at det var en tørret Urte. Man overgav den kostbare Plante i hans Hænder, for at han kunde anvende den paa bed- ste Maade. Denne Meester i Koge- kunsten lod Bladene fuge, hældte Vandet fra og anrettede dem som Spinat. Gæsterne fandt ikke disse Grønsager efter sin Smag, Theen kom i slet Nygte og kunde længe ikke finde Indpas i Skotland.

Frederik den Vises første og sidste Dyd. Kurfyrst Frederik af Sachsen sagde kort før sin Død: "Vorherre maa kalde mig, naar han vil, saa har jeg en god Samvittighed i den Herre Kristus; ham har jeg tjent af ganske Hjerte, og jeg har oplevet, at i mine Kirker og Stoler Gamle og Unge ere blevne viste hen til ham alene".

Da man spurgte ham, hvad der

var en Konges (saabelsom ethvert andet Menneſtes) første Dyd, svare- de han: "Gudsfrøgt!" Og da man saa spurgte ham, hvad der var en Konges sidste Dyd, svarede han at- ter: "Gudsfrøgt; thi i denne ind- befattes alle andre Dyder".

"Frøgt Gud og hold hans Bud; thi det bør ethvert Menneſte at gjøre". (Gal. Præd. 12, 13.)

Som de, der ere fattige og dog gjøre Mange rige. En from Dag- lønner, som arbejdede fra Gaanden til Munden, hører engang, da der læses op af det gamle Testamente, at enhver Israelit i den gamle Pagt maatte give Herren Tiendede- len af hele sit Indkomme. Det gaar Manden til Hjertet og han tænker: "Kunde Israeliterne gjøre dette ved Loven, og vi Kristne skulde ikke en- gang kunne det ved Kristi Kjerlig- hed?" Han lægger derfor redeligt og troligt tilside Tiendedelen af al sin Dagløn; Herren velsigner ham, og ved Aarets Slutning kommer han med fulde Hænder og bringer over 10 Daler for Hedningernes Omvendelse, idet han fuld af Glæde siger: "Kristi Kjerlighed tvinger mig saaledes; jeg har ikke manglet No- get".

Indhold: De Skibbrudne paa Udklandsøerne. (Af Ragnald.)— Margrethe. (Af S.)—Om Electricitet og Magnetisme.—Bjørnene i Bern —Saltgruberne i Wieliczka.—Blandinger—Nytt og Gammelt.